

KAMEN ŽIVOTA

**LIST ŽUPE SV. STJEPANA PRVOMUČENIKA
BRELA**
GODINA 3. PROSINAC 2009. BROJ 6 ISSN 1847-1129

KAMEN ŽIVOTA

LIST ŽUPE
SV. STJEPANA PRVOMUČENIKA
BRELA

Utemeljitelj i nakladnik:
Župni ured sv. Stjepana Prvomučenika
Brela

Uredničko vijeće:
don Mate Škaričić
Vanja Sokol, prof.
Zdravko Pervan, prof.
Andrea Ursić, prof.
Nada Marušić
Viktor Puljak

Glavni urednik:
don Mate Škaričić

Zamjenik glavnog urednika:
Vanja Sokol, prof.

Lektori i korektori:
Zdravko Pervan, prof., Vanja Sokol, prof.

Naslovnicu osmislio:
Danijel Nemčić

Likovni prilozi:
Ivan Žamić (Ivo) - Picollo
Zdenko Medić (Meštrov)

Tehnička priprema:
Viktor Puljak

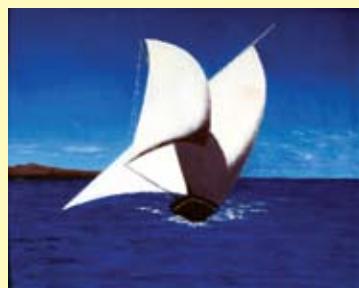
Tisak:
DES - Split

Naklada 500 primjeraka
List izlazi povremeno

SADRŽAJ

RIJEČ UREDNIŠTVA -----	3
BIOGRAFIJE SVETACA	
Sveti Ivan apostol -----	4
BOŽIĆ	
Euharistija i otajstvo betlehemske jaslice --	6
Isusov rođendan -----	7
NAŠE MISLI	
Kralj svih kraljeva-----	9
Čekamo te Božiću-----	10
Božićna radost-----	10
Zaustavi se čovječe-----	11
Na tragovima betlehemske simbola-----	11
Božić u obitelji-----	13
Križ više na srcu, a manje na zidu-----	13
Slikar i ptica -----	14
Svetlo u tami -----	15
‘Oće li nam se tikve razbit’ o glavu -----	16
ŠTO KAŽU NAŠI NAJMLAĐI-----	17
MISIJSKO POSLANJE-----	20
HODOČAŠĆA	
Hodočašće u Sinj-----	23
Hodočašće u Kotor-----	24
POVIJEST I BAŠTINA BRELA	
Stara crkva Gospe od Zdravlja-----	26
IZ MOJIH MEMOARA-----	28
PRIČE BAKE NEDE-----	31
UPOZNAJMO RELIGIJE SVIJETA-----	32
IZ STARIH ARHIVA -----	34
DOGAĐAJI U ŽUPI -----	36
Radovi i unapređenja u župi -----	43
ČESTITKE-----	47
PASTORALNI ŽIVOT ŽUPE -----	48
BLAGDANSKI RASPORED -----	49
Blagoslov obitelji -----	51
CRTICE IZ VJERE I MORALA	
Tko je bolji lječnik - rješenje-----	54
MALO SMIJEHA I MUDROSTI-----	55

RIJEČ UREDNIŠTVA

NEVINA DJEĆICA

Potpaliti vragu pod stražnjicu je izraz koji narodskim rječnikom opisuje pojavu iznenadne provale bijesa lukavog zavodnika ljudi kad ga se onemogući u njegovom programu uništavanju čovjeka.

Dragi župljani, i svi čitatelji “**Kamena života**”, sretan Vam i blagoslovlijen Božić.

Ove godine uobičajeni blagoslov obitelji započinje na blagdan Nevine dječice, a ne na sv. Ivana kao inače. Razlog tomu je liturgijski kalendar, i činjenica da blagdan sv. Obitelji, koji je uvijek u nedjelju iza Božića, svake godine “izbací” jedan od blagdana iza Božića. Tako prošle 2008. godine nije bilo blagdana Nevine dječice, a ove 2009. godine se izostavlja proslava sv. Ivana apostola. Upravo zbog ovogodišnje podudarnosti još više se ističe ova neobična proslava koju obilježavamo u božićnom vremenu.

Božićna priča o malom djetešcu rođenom u štali i okruženom ljubavlju Marije i Josipa nas ispunja nježnošću i radošću. Ali spomen pokolja nevine dječice tim osjećajima dodaje jednu tužniju notu. Ne radi se o zabuni. Ipak ovaj blagdan spada u proslavu Božića, a njegovo značenje se primjenjuje na život svakog kršćanina. Kao što je Isus došao na zemlju vršiti volju Božju, tako je i svakom kršćaninu zadaća isto vršiti volju Božju. Kako je Isusov dolazak označio propast vlasti zla i izazvao odmazdu pokvarenog starog kralja Heroda, tako i svaki kršćanin koji u bezazlenosti svog srca počne graditi Božje kraljevstvo na zemlji, osjeti da se dižu sile pokvarenog starog svijeta koje ga žele u tome onemogućiti. Kao što je Isus umakao krvoločnom kralju jer “*još nije došao njegov čas*”, tako i kršćani osjećaju da imaju zaštitu odozgo. Bog uvijek nađe dobrih ljudi poput Josipa, ili onih savjesnih dostojanstvenika s istoka, koji će pomoći njegovu djetetu. Isusova misija na ovom svijetu se počela ostvarivati i Bog je pored svih zamki zla proslavio svoga Sina. Po tom Sinu smo i mi postali djeca i baštinici Božji, baštinici Božji i subaštinici Isusovi. Isus je na kraju Bogu prinio žrtvu svog života, žrtvu koju su nagovijestila Nevina dječica. I mi svi na kraju ćemo predati svoj duh Bogu koji nam ga je dao. U međuvremenu, dok taj čas ne kucne, kročimo zemljom bez straha znajući da Gospodin Bog vodi našu povijest.

U tom ozračju pouzdanja u Boga i predanosti vršenju njegove volje neka nam proteknu i ovi blagdani da tako uđemo u Novu 2010. godinu.

Bog vas blagoslovio i čuva!

don Mate

Kamen života 3

BIOGRAFIJE SVETACA

SVETI IVAN APOSTOL

Sveti Ivan je jedan od dvanaestorice Isusovih apostola i jedan od četiri evanđelista. Blagdan svetog Ivana slavimo 27. prosinca. Sveti Ivan je najmlađi od dvanaestorice apostola i još se naziva „*učenik kojeg je Isus ljubio*“. On je na jedan poseban način bio „*prvi i zadnji*“ apostol. Prvi zato što je, uz Andriju apostola, upravo on krenuo s rijeke Jordan za Isusom, osjetivši da je Isus veći učitelj od dotadašnjeg učitelja Ivana Krstitelja. Zadnji zato što je jedini smogao hrabrosti i snage doći Isusu pod križ kad je bio raspet.

Sveti Ivan je sin Zebedejev i Salomin, te se za njega i brata Jakova često upotrebljava naziv sinovi Zebedejevi, kao i nadimak *sinovi groma* koji im je nadjenuo Isus.

Prvotno je bio ribar, pa učenik i suradnik svetog Ivana Krstitelja. Prvi je sa svetim Andrijom pošao za Kristom. U Isusovu javnom životu ima uz svetog Petra i svetog Jakova Starijeg, svoga brata, posebno mjesto. A najveću hrabrost i vjernost pokazao je kad je jedini od apostola stajao pod Isusovim križem.

Za vrijeme Prvog apostolskog koncila u Jeruzalemu, oko 50. godine, uz svetog Petra i svetog Jakova Mlađeg, ubraja se među stupove prvtne Crkve. Povjesničari kršćanske starine misle da je Ivan ostao u svetom gradu Jeruzalemu, sve do smrti Isusove Majke, koju je Isus na križu povjerio upravo njemu. Nakon njezine smrti sveti Ivan je sa svetim Petrom putovao Judejom propovijedajući Evandjelje. Prema predaji, sveti Ivan počevši od 60. godine djelovao je u Maloj Aziji postavljajući biskupe i osnivajući

kršćanske zajednice. U Maloj Aziji podigao je sedam crkava. Kasnije se sveti Ivan nastanio u Efezu, gdje je izdržao progonstvo za vrijeme cara Domicijana. Legende govore kako je Domicijan dva puta pokušao ubiti Ivana. Prvi puta je sveti Ivan trebao popiti otrovano vino, ali prije nego je to učinio otrov je izašao iz vina u obliku zmije. Drugi puta sveti Ivan je bio bačen u kotao vrelog ulja, ali je ostao neozlijeden. Tada je protjeran na otok Patmos, gdje je napisao Otkrivenje. Umro je prirodnom smrću, u dubokoj starosti, negdje oko 100. godine, u doba cara Trajana. Vjeruje se da mu je tijelo nakon smrti uzneseno na nebo.

Sveti Ivan najpoznatiji je po Evandelju, po trima poslanicama i po Otkrivenju. U svome Evandelju sveti Ivan ne priča priču, ne gomila činjenice, već ih objašnjava, traži njihove uzroke, povezuje ih te im daje dublji smisao. Njegovo Evandelje je zapis sjećanja na Isusa koje je potaknuo Duh Sveti. Ono što zemaljski Isus, prije uskrsnuća i slanja Duha Svetoga, nije mogao reći, to sada govori kao Proslavljeni, Crkvi po Duhu, preko poruke Ivanova Evandelja. Što god sveti Ivan piše podređeno je cilju da čovjeka dovede do vjere. Prvenstveno mu je stalo do buđenja vjere u Isusa koji je Mesija i Sin Božji. Tekstovi svetoga Ivana su izazovniji, zahtjevniji, traže veliku vjeru.

Veliki poznavatelj Biblije Origen u trećem stoljeću je slikovito rekao: „Cvijet Biblije jesu Evandelja, a cvijet Evandelja jest Ivanovo Evandelje.“

Poslanice svetog Ivana, a posebno prvu, možemo nazvati poslanicama ljubavi, jer u njima dolazi čak 31 put glagol „ljubiti“, te 21 put imenica „ljubav“. On nam je u njima dao i najdivniju definiciju Boga. **„Bog je ljubav!“**

Otkrivenje je proročka knjiga, teško se razumije, no ipak trebali bismo je češće uzeti u ruke te čitati jer ćemo u njoj naći mnogo ohrabrenja u podnošenju životnih poteškoća i mnogo nade u konačnu pobjedu Isusa Krista.

Glavni znak svetog Ivana, uz knjigu, je orao - znak uzvišena nadahnuća, kakve su i njegove poruke ostavljene nama u Svetom Pismu. Sveti Ivan se u svojim spisima uzdignuo sve do nebesa, baš poput orla koji se uz njega prikazuje, i tako nam prenio Božju riječ uz veliko nadahnuće Duha Svetoga poslanog od Boga.

Sveti Ivan je zaštitnik pisaca, izdavača knjiga i novina, skladatelja, slikara, teologa, prijateljstva, Male Azije i mnogih biskupija i župa u raznim dijelovima svijeta.

BOŽIĆ

EUHARISTIJA I OTAJSTVO BETLEHEMSKIH JASLICA

„I porodi sina svoga, prvorodenca, povi ga i položi u jasle.“ (Lk 2, 7)

Slaveći božićno otajstvo Isusova rođenja u Betlehemu slavimo događaj neponovljiv u povijesti svijeta i čovjeka. Bezgrešna Djevica je stavila pred oči javnosti, ne samo ljudi već i cijelog stvorenja, utjelovljenog Sina Božjega, nevidljivoga Boga koji postaje vidljivi čovjek. Nakon što ga je ona položila u jasle, za koje su, po tradiciji, bili zavezani vol i magarac, novorođenom Kralju kraljeva i Pastiru, dolazili su pastiri i kraljevi, ljudi i anđeli pokloniti se i slaviti Boga zbog tog čudesnog dara koji je došao s neba.

Položivši svoje Novorođenče u jasle, Marija je na mističan način predoznačila da će njezin Sin biti hrana čovječanstva. Zahvaljujući činjenici da je ona prihvatile volju Božju, betlehemske su jasle postale prvi i pravi oltar, oltarna ploča na koju je položen utjelovljeni Sin Božji. Zato ovaj božićni događaj izražava dva otajstva Isusova života. Jedno se odnosi na njegovu božansko-ljudsku bit, a drugo na djelo koje mu je povjerenovo da ga izvrši. Otajstvo Božića u

prvom je redu otajstvo utjelovljenja po kojem Riječ Božja postaje Bogočovjek, jedna osoba u dvije naravi. Jedinorođeni Sin Božji uzima ljudsku smrtnu narav, te postaje ljudski Prvorodenac. Bog postaje čovjekom te s pravom nosi naziv Emanuel – s nama Bog. Sin Božji postaje Sinom Čovječjim da bi pobožanstvenio čovjeka učinivši ga sinom Božnjim.

Drugo otajstvo nas upućuje da razmišljamo o načinu na koji je on to odredio izvesti i izveo. Mogao je doći u sjaju, slavi i blještavilu, ali nije, što nama ljudima treba biti znakovito i potaknuti nas da se upitamo što je htio poručiti svojim skromnim dolaskom u Betlehem. Naime, silaskom s neba toliko se u utjelovljenju ponizio da se spustio do jasala. A kako su jasle simbol hrane, tako i taj događaj možemo

tumačiti kao znak njegove želje da postane hrana čovjeku. Pogotovo što i Betlehem znači *kuća kruha*. Da uzvisi do neba biće koje je stvorio kao krunu zemaljskih stvorova, Sin Božji postaje kruhom za život svijeta. Vječni uzima smrtno tijelo da bi, hraneći čovjeka tim istim tijelom, dao ljudskom rodu zalog besmrtnosti. Jaki i Svevišnji preuzima ljudsku slabost da bi čovjeka osnažio i okrijepio za vječnost hranom anđeoskom. Bog postaje čovjekom da bi čovjeka po svome tijelu ucijepio u Boga i život vječni.

Euharistija, otajstvo mistične čovječje hrane stoga ne smije nikad izgubiti vezu sa svojim izvorom koji se prepoznaće u betlehemske jaslama. Klanjajući se ponizno pred betlehemske jasla vjernik bezrezervno prihvata utjelovljenoga Bogočovjeka kao svoju hranu, s kojom onda stvarno računa na putu života, ako ozbiljno želi živjeti i hoditi onamo odakle je sišao Sin Božji da mu pokaže put, to jest u nebo.

don Ivan Bodrožić

ISUSOV ROĐENDAN

danas je malo onih koji razumiju što slave. Ljudi se okupljaju i slave, ali ne znaju o čemu se radi.

Sjećam se, prošle godine kada je stigao moj rođendan, ljudi su naveliko slavili u moju čast. Stolovi su bili puni, sve okićeno, puno darova... Ali, znaš što su zaboravili?

Kao što znaš, ponovno se približava dan mojega rođendana. Svake se godine u svijetu priređuje slavlje u čast moga rođendana. Vjerujem da će se isto ponoviti i ove godine.

Ovih dana ljudi puno kupuju. Na radiju, televiziji i u novinama ni o čemu drugom se ne govori, nego samo o tome, koliko još dana nedostaje do tog časa.

Ugodno je znati da neke osobe barem jedan dan u godini misle na mene.

Kao što znaš, prije puno godina započeli su slaviti moj rođendan. U početku je izgledalo da razumiju i zahvaljuju na onomu što sam učinio za njih. Ali,

Mene nisu niti pozvali. Meni u čast su slavili, ali me ne pozvaše. Slavlje je bilo priređeno u moju čast, ali kad je došao taj dan, mene su ostavili vani, vrata su za me bila zatvorena... Makar sam žarko želio s njima slaviti... Istinu govoreći, nisam se iznenadio, jer u zadnje vrijeme mnogi mi zatvaraju vrata. Kako me ne pozvaše, bez buke i smetnje ušao sam tiho i sjeo u jedan kut. Svi su nazdravljali i veselili se.

U jednom trenutku unutra je ušao jedan bijeli starac, s dugom bijelom bradom, obučen u crveno. Izgledao je malo pripit. Umorno je sjeo na fotelju, i svi su potrcali k njemu veseleći se kao da je veselje njemu u čast.

Točno u 24 sata svi su počeli nazdravljati, grliti se i čestitati. Ja sam, također, ispružio ruke, očekujući da će me netko zagrliti...

I znadeš što? Nitko me ne zagrlji.

Zatim su započeli jedni druge darivati. Približih se da vidim, da slučajno nemaju kakav dar i za mene. Ali, ne bi ništa za me.

Kako bi se ti osjećao kad bi na tvoj rođendan jedni druge darivali, a tebi ne bi dali ništa? Shvatih da sam suvišan na ovom rođendanu, stoga iziđoh bez buke i za sobom zatvorih vrata.

Svaka godina koja prolazi je gora. Ljudi se samo sjećaju hrane, darova i slavlja, a mene se nitko ne sjeća.

Želio bih da mi dopustiš da ovog Božića uđem u tvoj život, da shvatiš da sam prije 2000 godina došao na ovaj svijet i da sam dao vlastiti život na križu i za tebe. Danas jedino što želim jest da to vjeruješ cijelim srcem.

Nešto će ti reći: mislio sam, kako me mnogi ne pozvaše na svoje slavlje, učinit ću sam svoje veličanstveno slavlje, kakvo još nikad nije viđeno. Priređujem sve što je za to potrebno; šaljem tisuće pozivnica među kojima je jedna posebna i za tebe.

Želio bih znati, hoćeš li sudjelovati, da mogu za te rezervirati mjesto i napisati tvoje ime na mojoj velikoj listi uzvanika. Vani će ostati svi oni koji se ne odazovu mome pozivu.

Pripremi se, jer u dan kad se najmanje nadaš slavit ću svoje velebno slavlje.

ISUS

(pripremila: Vanja Sokol)

NAŠE MISLI

KRALJ SVIH KRALJEVA

Mnogi su kraljevi koračali kroz povijest čovječanstva, ali samo je jedan ostavio neizbrisiv trag. Za razliku od ostalih kraljeva koji misle samo na vlast i prijestolje On je Kralj vječnog nebeskog kraljevstva a ne prolaznog zemaljskog. Svojim je dolaskom i žrtvovanjem ovozemaljskog života za otkupljenje naših grijeha dao pravi smisao našoj vjeri. Dan Njegovog rođenja je najsretniji kršćanski blagdan i označava početak Nove ere. Prisjećajući se tog velikog dana, svake godine u svoje domove pokušavamo unijeti bar malo onog betlehemskog sjaja. Nažalost, nekada taj sjaj krivo shvatimo pa napravimo zlatno tele koje zasjeni ono najvažnije, onu malu skromnu štalicu u kojoj se nalazi Spasitelj. Mislimo da je bit Božića u što raskošnijoj jelki i što skupljim darovima koji se nalaze oko nje. Kao da smo iz cijele biblijske priče o Isusovom rođenju gurnuli pod tepih misli sve osim zlata koje je Isus dobio na dar od mudraca Melkiora koji mu se došao pokloniti. Čak nam nije važno što netko voli, nije više bitan mali znak pažnje, bitno je da je dar skup. I to je sve što nam zaokuplja misli kad pomislimo na Božić; božićni darovi, šoping, popusti i peti od sedam smrtnih grijeha. Vjera nam je ponekad samo modni detalj. Križ oko vrata i Biblija zatrpana u prašini negdje na polici s knjigama, kipovi svetaca često su tu samo za ukras. Klanjam se novcu i tehnologiji.

Gradimo kule babilonske. Stvoreni smo na sliku i priliku Božju, ali mi više volimo sliku Doriane Graya. Spremni smo dati sve za vanjsku ljepotu dok ono najvrjednije u nama trune. Bog nam je poslao svog jedinog sina kao vidljivu vezu između Boga i čovjeka, da nam se više približi, da postanemo bolji, da shvatimo da se pravo bogatstvo ne mjeri u zlatnim polugama već u zdravlju, sreći, ljubavi, odricanju i sebedarju. Kad bismo mogli biti sretni s onim što imamo, s malim znacima pažnje, kad bismo mogli malo više pažnje posvetiti osjećajima a malo manje želji da imamo sve što nam oko dotakne, kad ne bismo okretali glavu svaki put kad vidimo da netko treba našu pomoći, možda bismo tada shvatili što nas je Isus nekada davno pokušavao naučiti.

Marija Tomaš

ČEKAMO TE BOŽIĆU

Čekamo te noćas
obasjaj naše zore
dotakni svaki kamen
utišaj bučno more

I prostri pregršt svjetla
na ove bistre vale
zašumi pjesmom neba
probudi snene žale

Jer čekamo te noćas
na pragu naših vrata
promrzli te molimo
k'o čovjeka, k'o brata

Dođi nam mali Božiću
pohodi svaki prag
u roju zvijezda nebeskih
ti budi nama blag

Pa nam podari blagoslov
da budu svi na svom
najveću radost Bože daj
Hrvatu topli dom

Roza Brkušić - Hrvoslava

BOŽIĆNA RADOST

Vječna Riječ noćas progovara
Rođena Ljubav nudi se
Nebo je zasjalo kao u zori stvaranja
Bog je među nama
na rukama Majke

Moja radost okolo se rasipa
Dodirujem Nebo u sebi
Svijeća na boru čuda oslikava
Bog je među nama
na malo slamice

Pamtim buru i miris snijega
Djetinjstvo mi pleše u mislima
Djeće oči želje mi čitaju
U duši se bude uspavane čežnje
Želim ići za Tobom

Nudim Ti svoje vrijeme
Jer ćeš mi vječnošću uzvratiti
Moje srce jaslice nek' postanu
Rosu Tvoje milosti sada trebam
Idem za Tobom

Rašeljka

ZASTAVI SE ČOVJEČE

Čovjek stvoren na Božju sliku i priliku, najčešće teži višemu. Postavlja sebi ciljeve koji daju smisao njegovom životu i snagu u teškim trenutcima. To su snovi koje svi snivaju a rijetki ostvare.

U redu je imati snove, oni nas pokreću i pomažu da ustanemo iz kreveta svako jutro, no ne smijemo im dopustiti da nadvladaju naš razum, jer ako živimo u svijetu snova zaboravimo na vlastitu stvarnost. Ako nismo pažljivi i realni, želja za ostvarenjem sna nas može zaslijepiti. U toj zaslijepjenosti prolazimo kroz život poput luđaka propuštajući ostale njegove čari. Propuštene trenutke ne možemo opet doživjeti jer strijela vremena pokazuje samo u jednom smjeru, a to je ono što svima nedostaje – vrijeme. Naš život određuju prilike, čak i one koje propustimo.

Latinska izreka kaže da je svijet najveličastveniji u malome, no malo tko uživa u malim stvarima koje život nudi. Tko će u današnjem vremenu zastati i diviti se običnom cvjetu ili pokušati osluhnuti oko sebe i čuti što mu priroda veli. Koliko je stvari pored kojih prolazimo svaki dan a za koje ne znamo da uopće postoje, za koje ne bismo primijetili i da nestanu. Koliko smo propustili prijateljstava, običnih razgovora s nama dragim osobama, knjiga koje smo željeli pročitati a nismo jer „nismo imali vremena“?! Te male stvari nam se mogu činiti beznačajne, ali možda su baš one bile potrebne za ostvarenje naših snova. I kada se nakon određenog vremena sjetimo tih propuštenih trenutaka možemo se samo pitati *Što ako?*

Dobro vele oni što kažu: *Onaj tko žudi za zvijezdama, često se spotakne o kamenić!*

Duje Medić

KRIŽ VIŠE NA SRCU, A MANJE NA ZIDU

Mnogi ljudi u svojim kućama imaju križ na zidu. Što on njima zapravo predstavlja? To je pitanje na koje mnogi ne bi znali odgovoriti. Mnogim ljudima služi samo za ukras, a ga koriste kao dokaz da su kršćani. Bog ni od koga nije tražio da lijepi njegove slike po zidovima, vratima, autima,... On od nas traži da mu uzvratimo barem trunku ljubavi koju nam je on dao. Božja ljubav je neprocjenjiva, a mnogi to još nisu shvatili. Bog je poslao svoga sina da nam vrati vjeru i prekine mržnju, ali očito nije uspio. Biti kršćanin ne znači samo biti kršten, nego znači živjeti svoju vjeru kako nas je Isus naučio prije tisuće godina, a to znači pomagati jedni drugima, pružiti ljubav, činiti dobra djela kad je to nekome najpotrebnije. To bi značilo da Križ imamo na srcu, i ne bi bilo važno visi li on na zidu da ga drugi vide ili ne.

Mario Akmadžić

NA TRAGOVIMA BETLEHEMSKIH SIMBOLA

Slijedimo li betlehemsku zvijezdu koja je započela svijetliti u adventu? Što će nam ona otkriti i koga će osvijetliti? Svi smo u velikom iščekivanju. Pripravljamo li put, poravnavamo li staze Gospodinu? Znamo li da će se na obzoru pojaviti Mesija o kojemu je Ivan Krstitelj tako gorljivo navješćivao? Nosi ga Djevica Majka puna neizrecive ljubavi. Novost je to za cijelo čovječanstvo, otkriće u povijesti spasenja. Bog je činio golema čuda s velikanima Starog zavjeta, a sada to čini s Djemicom koja sjaji kao zvijezda Danica. Ona je velika nada i veliko obećanje Božje za spas čovječanstva zapisana već na prvim stranicama Biblije. Ona je uzvišena kći sionska, integrirajući lik spasenja, spona između Boga i čovjeka, Bogomajka, najzaslužnija za istinu i činjenicu da je Bog postao čovjekom.

Slijedeći betlehemsku zvijezdu otkrivaju se sve pojedinosti u kojima se rađa Kralj. Uvjeti su to nedostojni za kraljevskog potomka, gledajući iz ovozemaljske perspektive. Ali iz božanske perspektive zvijezda nas vodi do štalice, jaslica, pastira, anđela i kraljeva, mudraca, zvezdoznanaca koji dolaze pokloniti se Nebeskom Kralju noseći mu znakovite darove. Iz te perspektive gledano izabran je prostor jednostavnih pripristih ljudi, neopterećenih, prostodušnih, čista srca i čiste duše. Sve su to simboli dostojni Nebeskog Kralja.

Pripravljajući se za Isusov dolazak, svi nastojimo obilježiti taj događaj dubokim promišljanjima, ispitom vlastite savjesti i duhovno primjerenum sadržajima. Isto tako Isusov dolazak obilježavamo i vanjskim manifestacijama. Najčešće pravimo i ukrašavamo jaslice koje su neizostavni božićni znak. Središnji lik u jaslicama je Dijete Isus koje leži na slami, uz njega Marija i Josip, zatim pastiri, anđeli, ovce, krava i magarac. Često su uprizoreni i drugi motivi poput dolaska triju kraljeva, Gašpara, Melkiora i Baltazara, koji nose simbolične darove: smirnu, zlato i tamjan i dolaze se pokloniti malome kralju.

Začetak ovog običaja podizanja jaslica je u čuvanju i čašćenju ostataka betlehemskih jaslica u bazilici Santa Maria Maggiore u Rimu. Ova crkva podignuta je u 5. stoljeću za pape Siksta III (432. – 440.) na spomen proglašenja vjerske istine da je Marija Bogorodica.

Češće se navodi i tvrdnja da je začetnik izradbe jaslica sv. Franjo Asiški, utemeljitelj franjevačkog reda. On je 1223. godine sa svojom subraćom slavio polnoćku u šumskoj pećini kod Greccia. Uz oltar je postavio jasle sa slamom i uz njih privezao živog magarca i vola. Kod bogoslužja je Franjo zanosno govorio, a legenda dodaje da mu se kod podizanja ukazalo Dijete Isus, pomilovalo ga po obrazu i nestalo.

Pravi korijen i izvor jaslica je u meditaciji kršćana srednjeg vijeka. Većini vjernika za meditaciju je potreban vanjski vidljivi oslonac. Tako se raširila potreba za gradnjom jaslica ili kolijevke s kipićem djeteta Isusa. Ono što danas nazivamo jaslicama oblikovalo se i pojavilo u 16. stoljeću. Promicatelji su bili redovnici isusovci. Oni su postavili prve jaslice u današnjem obliku 1560. godine u isusovačkom kolegiju u Coimbri (Portugal). Njihov vrhovni poglavatar Claudio Acquaviva izdaje 1591. službeno dopuštenje da se jaslice mogu podizati u isusovačkim kolegijima i crkvama. Slijedili su ih franjevcii, augustinci i brojni drugi.

Početkom 17. stoljeća jaslice su raširene i u našim krajevima, napose u 18. stoljeću u razdoblju rokokoa. Sljedeći korak je njihov ulaz u vjerničke domove. Jaslice u obiteljskom okružju simbol su da nam se Bog pojavi u mjeri čovjeka, primjeren je čovjeku, ponudio mu se u vlastitoj božanskoj mjeri. Tako nam daje na znanje činjenicu da je Sin Božji postao čovjekom, njegovo učovječenje je postalo put našega očovječenja. Tako se u kršćanstvu potvrđuje da je bogoljublje nerazdvojivo od čovjekoljublja.

Zdravko Pervan, prof.

BOŽIĆ U OBITELJI

Bliži nam se Božić, a mi smo nekako nespremni za njegov dolazak. Uzrok tome je priroda koja ni jednim znakom ne navješće zimu. Kao da nam ne želi pružiti ono što nas svih u tom razdoblju čini najsretnijima – pahuljasti bijeli Božić. Čujemo njegov hod i korake koji su sve bliže našim vratima. U svojim srcima osjećamo toplinu i ljubav koja ovaj svečani blagdan čini tako posebnim i jedinstvenim. Ljudi započinju s pripremama. Uređuju svoje domove, ali i duše za Kristov dolazak u ovozemaljski svijet. Obitelji se okupljaju oko obilnog božićnog stola da bi Božić proveli u zajedništvu svojih najmilijih, okruženi onima koje vole i poštiju. No, zaboravljamo na one bolesne, nemoćne i napuštene koji Božić provode u samoći. To je činjenica koju je teško promijeniti. Zato bismo upravo u ovo blagdansko vrijeme trebali postati svjesni potpore i sigurnosti koju nam naša obitelj pruža. Jer, obitelj je najveće blago koje ćemo ikada posjedovati, a Božić u obitelji je najljepši i najsretniji Božić.

Melani i Natali Ivanac

DOBROBIT VIRTUALNOG SVIJETA

Čovjek nije mogao birati parametre svog nastajanja, oni su najčešće generirani minulim djelovanjem i životima njegovih predaka, ali u danom periodu življenja ima slobodu i mogućnost utjecati na svoj život i time obilježiti put slijedećim generacijama.

Posljednjih tridesetak godina obilježio je nagli razvoj elektronike, komunikacije i upravljanja koji je vidno promijenio čovjekov način življenja.

Današnja računala i njihovi programi preuzimaju brojne izračune i poslove koji su do danas bili nezamislivi. Prvenstveno su bila zamišljena i realizirana da povezuju, navode i upravljaju, oslobođajući čovjeka od brojnih poslova i ostavljajući mu više slobodnog vremena. Istovremeno razvojem tehnike rasli su čovjekovi zahtjevi i formirani novi standardi življenja. Današnja brza prijevozna sredstva, kućanski aparati, uređaji, telefonija, internetska mreža, satelitska navigacija i sva tehnika koja ga okružuje imaju zadatku učiniti čovjeka slobodnijim, sretnijim i zadovoljnijim povezujući ga s cijelim svijetom.

Svjedoci smo da sva tehnička dobrobit današnje civilizacije u potpunosti nije ispunila svoj zadatak i umjesto da osloboda i povezuje ona dijelom zarobljava i otuđuje.

Nestali su brojni realni svjetovi temeljeni na živoj riječi, pogledu, dodiru i djelovanju, a stvoreni su novi - virtualni. Većina ljudi posvetila je svoje slobodno vrijeme automobilima, televizorima, računalu, mobitelima ili brojnim sličnim proizvodima današnjice stavljajući ih u središte svojih domova, nerijetko im se potpuno predajući. Time je tradicionalna živa komunikacija u krugu obitelji ili susjedstvu svedena na minimum, a ponegdje i potpuno prestala. Uspostavljena je nova virtualna s poznatim ili manje poznatim ljudima putem telefona, internetske mreže ili televizije. Zapostavljajući realni svijet, pojedinci satima beskorisno sjede uz televizore ili računala i time svoju koncentraciju, osjećaje i životnu energiju troše promatrajući tuđe živote postupno stvarajući svoj virtualni svijet. Da bi čovjek današnjeg vremena ostao zdrav u tjelesnom i duhovnom smislu potrebno mu je živjeti život u stvarnom svijetu, a iz virtualnog preuzimati samo ono što mu koristi ili ga upotpunjuje. Poslan je živjeti svoj život u danom vremenu izgrađujući realni svijet, sebe i druge otvarajući se prema izazovima i potrebama svog okruženja i koristeći sve svoje raspoloživosti. Danas mu je zadaća da uz živu riječ koristi medijski i virtualni svijet novog doba u svrhu prenošenja bogatstva kršćanske baštine i Radosne vijesti koju nam je Gospodin zapovjedio prenositi.

Na nama je, dakle, da odlučimo hoće li nam Internet, ostali mediji i sva tehnika današnjice služiti na dobrobit ili će nas zarobiti i na kraju uništiti.

Viktor Puljak

SLIKAR I PTICA

Slikar je slikao ptice, a one su znale odletjeti sa slike i ljutiti slikara. Bile su jako neozbiljne, najčudnije složenih boja s velikim kljunovima i raskošnim krilima. Jednostavno su bile prelijepе, ali su prečesto bježale. *Moj muž ništa ne radi*, tužila se slikareva žena susjedi, *kad god krenem u atelje, vidim ga kako sjedi pred praznim platnom. Izgleda da je izgubio inspiraciju.*

Slikar je osjećao nemoć. Nije mogao objasniti da on zapravo slika, a da ptice neprestano odlijeću čim dovrši posao. *Toliko smo lijepе da te moramo napustiti*, rekle bi mu. *Mi ne pripadamo ovome svijetu...* ponekad bi neka manje uspješno naslikana ptica ostala živjeti na platnu i slikareva žena bi tada bila zadovoljna. A slikar nikada nije spominjao ptice koje su odletjele, bojeći se da ga ljudi ne bi proglašili ludim. Pokušavao je slikati cvijeće, krajolike, školjke, ali to ga nije činilo sretnim. Kad god bi, međutim, slikao pticu, činilo mu se da njegovo srce dobiva krila i nešto bi ga tjeralo na savršene poteze kistom. Savršenstvo ga je odvajalo od priznanja koje je mogao dobiti za svoj rad budući se nije mogao pohvaliti onime što se nije vidjelo. Bio je pomalo tužan zbog nesklada u kojem je živio i često se ispričavao ženi zbog "lijenosti" u koju je upao. *Žalosno*, odgovorila bi ona, *da ne možeš snagom volje vratiti talent koji si imao...* slikar je šutio, slikao, a ptice

bi jutrom odlazile. *Što si radio čitavu noć?*, pitala bi žena. *Sjedio*, odgovorio bi slikar.

Jedne večeri slikar je naslikao najljepšu pticu u svome životu. Izgledala je kao da je sastavljena od čipke, pjene, sunca i mjesecčine. Pokretala se raznobojnim namazima boje i treperila poput priviđenja. *Ovoga puta ideš sa mnom, zacvrkutala je. Ja sam ona u kojoj se nalaze sve ptice koje si do danas naslikao. Ja sam ona koja je čekala da bude naslikana da bi te odvela u svijet u kojem je ljepoti darovana vječnost, a ne trošnost platna i boje...* nasloni glavu na moje krilo i podimo... Slikar posluša pticu. Bio je već umoran i star, a i ljudi su mu dosadili. Dotaknuo je ptičje krilo i poletio daleko, daleko...

Ujutro je slikareva žena ušla u atelje i imala što vidjeti. Soba je bila prepuna dovršenih slika s pticama. Pomislila je da se nalazi Rajskome vrtu, a na neki način bila je u pravu. Stari slikar spokojno je spavao na svome krevetu, a njegove slike otkrivale su tajnu nevidljivog. Ponekad se u onome što ne znamo ili ne možemo vidjeti kriju svjetovi čudesne ljepote.

Lidija Tomaš

SVJETLO U TAMI

Svake godine prva dva dana mjeseca studenog s naših lica nestanu osmijeh i vedrina, a naše misli poprime neku drugu dimenziju. Presele se u neke druge prostore pokušavajući prizvati uspomene na sve one najmilije koji su ovozemaljski život zamijenili onim vječnim čije ime u svima nama budi nelagodu. Smrt...

Je li smrt doista zadnja stanica na našem životnom putu? Ili je ona samo prozor u neznane daljine, prizma u sedam boja?! Možda trak svjetla u praznini tame?! Je li ovaj život pravi život, ili on tek počinje korakom u nepoznato?

Uspomene na sve te nama drage ljude, koji su zakoračili u nepoznato, žive u nama i žele biti vječne. I nismo svjesni da su one same po sebi neuništive i da se preko njih vječnost sama nastanila u nama. Najsnažnija od njih je ljubav, ta jedina i najveća istina koja nam otkriva pravo lice života. Ali, njega ne možemo spoznati ako se ne oslobodimo tjesnih okova svoga JA, dok ne zaboravimo sebe i ne počnemo se žrtvovati i darivati drugima. Nemojmo se zatvarati u sebe i otuđivati se od drugih misleći kako nam je vlastita sreća dostatna. Nije. Tek kada počnemo živjeti i stvarati u zajedništvu s ljudima koji nas okružuju, i iz ljubavi se zalagati jedni za druge,

kad budemo spremni podnijeti žrtvu za nekoga i darovati mu vjernost i dobrotu, a da pritom ne očekujemo neku nagradu osim mirne savjesti, moći ćemo reći da smo odgovorno i ozbiljno savladali životne zadatke i stekli iskustvo vječnosti.

Tada ćemo bez straha i osmijehom na licu moći otvoriti prozor u prazninu, jer sva će naša djela ovozemaljskog života postati svjetlo u tami koje će našoj smrti dati vječni život.

A onima koji se jednom budu prisjećali nas, ostavimo riječi utjehe i nade:

“Moj prijatelju, mene više nema.
Al’ nisam samo zemlja, samo trava.
Jer knjiga ta, što držiš je u ruci,
Samo je dio mene koji spava.
I ‘ko je čita – u život me budi.
Probudi me i bit ću tvoja java.” (D. Cesarić)

Vanja Sokol

‘OĆE LI NAM SE TIKVE RAZBIT’ O GLAVU

Izrezbarena osvijetljena bundeva demonskih crta lica na prozoru... Noć vještice.

Englesko govorno područje *Noć vještice* naziva Halloween, što u hrvatskom jeziku nije doslovno prevedeno. Doslovan prijevod engleskog korijena riječi Halloween (All Hallows Eve) bio bi „*dan uoči Svih svetih*“. To je običaj koji dolazi iz keltske narodne tradicije i njihovog poganskog festivala Samhaina koji se obilježavao u Irskoj i Velikoj Britaniji, a povezan je s vjerovanjem da tada mrtvi napuštaju svoje grobove i vraćaju se ponovno nakratko na zemlju, te da duše zalutalih mrtvih taj dan odlaze na drugi svijet. Palili su im vatre kako bi im pomogli u pronalasku puta, a da bi umirili duhove i vještice iznosili su hranu i piće ispred kuća. Glavni simbol Noći vještice su bundeve, ali i sve što može uplašiti ljude. Ovaj poganski običaj se počeo popularizirati širom svijeta, i to isključivo u komercijalne svrhe da bi se što više trošilo, a uostalom, to se događa i s drugim blagdanima. Prisjetimo se da je to dan 31. listopada, dan uoči katoličkog blagdana Svih svetih koji kršćani već 17. stoljeća slave kao blagdan spomena na sve svece. Taj dan pak prethodi danu kad se sjećamo svih vjernih mrtvih, kad se molimo za njih i posjećujemo njihove grobove.

Mnogi će tako, zanemarujući molitvu za svoje najmilije s izgovorom da se ne radi ni o čemu ozbilnjom, nego o pukoj zabavi, izrezati zastrašujuće lice na svojoj bundevi, zapaliti u njoj svijeću i ostaviti je na prozoru. Hoćemo li se još priključiti i nekoj zabavi u tom stilu, staviti masku da koga preplašimo i uključiti djecu u sve to? Je li to spojivo s kršćanskim blagdanom Svih svetih koji je čista suprotnost crnilu Noći vještica? Hoćemo li mirno gledati kako tete u vrtićima i učiteljice u razredima izrežu demonska lica na bundevama i „*pripremaju nam djecu*“? Kako to mogu svojoj djeci činiti kršćani koji se diče svojom tisućljetnom kulturnom tradicijom i kršćanskim načelima? Svaka sablasna bundeva na prozoru naš je propust, propust naših teta u vrtiću, naših vjeroučitelja i naših učitelja. Zapitajmo se kamo sve to vodi.

Zato, evo jedan mali i praktičan savjet: ***nasjeckajte bundevu na kockice, pomiješajte sa šećerom, cimetom i vanilijom, umutite tijesto od brašna, maslaca, šećera i jaja i ispecite slasnu pitu; pa umjesto bundeve na prozoru osladite se pitom za stolom.*** Uslast!

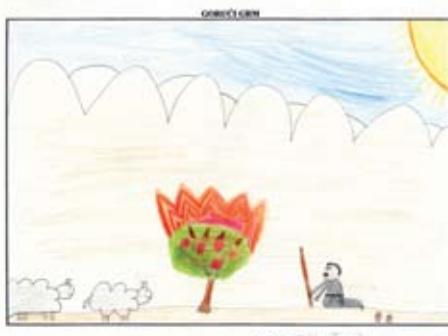
Rašeljka

ŠTO KAŽU NAŠI NAJMLAĐI

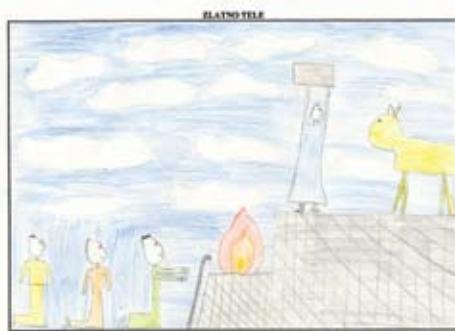
DANI KRUHA

Dani kruha dolaze,
pekarski kamioni prolaze.
Iz bakine kuhinje miriše,
a ja tražim komad više.
Mama peče kolače slasne,
dok brat smišlja kako da ih mazne.
Ujutro učenici u školu nose
kolače, perece ili kiflice kose.
Poslije blagoslova kući ih natrag
nose,
pa uz molitvu jednu
blagoslovljeni kruh jedu.

Mare Sokol, VI. razred

ZLATNO TELE

PJESMA O KRUHU

Dani kruha na vrata kucaju
i sve ljude blagoslivljuju.
Iz pekara i kuća osjeća se miris slasan,
to su kiflice, pereci i kruh kvasan.
Na blagoslov kruh se nosi
i onda kući donosi.
Svi veseli i sretni,
mirišu krusi pečeni.
Oko stola svi stoje
i malu molitvu mole.
Prije večere blagoslovljjen kruh se jede,
i sav se veseljem pojede.

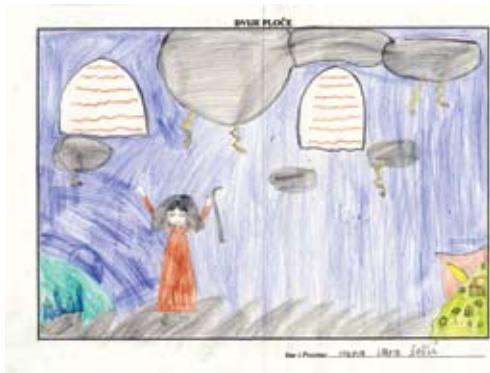
Kristina Sikirić, VI. razred

BOŽIĆ

Svake godine zima dolazi i donosi moj najdraži blagdan Božić. Rođenje Isusa Krista. Za mene Božić znači radost, veselje, ... U te dane gledam milijune raznobojnih svjetiljki koje se ne gase ni danju ni noću. Uoči Božića sije se pšenica da kralji blagdanski stol, pripremaju se darovi za najmlađe, peku se kolači, kiti se bor i prave jaslice, pjevaju se božićne pjesmice. Na Badnjak je svečana sveta misa zvana polnoćka. I ja tada odlazim u crkvu i sudjelujem u svetoj misi kao ministrant. Eto, tako sam ja na Božić sretan i veseo i sjetim se ljudi koji su mi dragi.

Ivo Jakir, V. razred

BOŽIĆ

U večeri kasnoj
rodi se dijete
Nebeski spas.

Čuva ga majka
u krilu svom,
gleda ga i
smiješi mu se sretno.

Andeli bijeli
lepršaju
po nebu.

Iz daljine tri
kralja kreću
prema špiljici
da pozdrave
vječnu radost.

Marija Akmadžić
V. razred

MISIJSKI DANI

MISIJSKO POSLANJE

Braćo i sestre, danas je misijska nedjelja. Na poseban način prisjećamo se ljudi koji su išli u krajeve gdje kršćanstvo nije doprlo (u Afriku, Indiju,..), evo ja sam sada u Hrvatskoj, ali na poseban način prisjećam se misionara koji su stigli u Tanzaniju u 19. stoljeću. To su bili bijeli oci, benediktinci, a na poseban način ističem misionare iz Hrvatske koji i danas djeluju kod nas. To je važno za sve nas danas, da za njih molimo, i da im pomažemo kako bi Radosna vijest uspjela doći do sve djece Božje.

Prisjetimo se tko je misionar? Naravno, pod tim pojmom mislimo na one koji su išli negdje kako bi upoznavali ljude sa Isusom. No svi ljudi dobre volje su pozvani biti misionari. To je poziv kršćanstva. Biti misionar znači učiniti Isusa spoznatljivim. Nosit ga tamo gdje ga nema, evo, danas svatko može otvoriti oči i izabrati svoju misijsku postaju.

Naravno da bi netko bio misionar mora sam prije toga sam sebi evangelizirati, tako će i drugi u njega prepoznavati Isusa. To je ono na što nas evanđelje poziva.

Današnje drugo čitanje tome daje naglasak. Pavao govori svome učeniku Timoteju, propovijedaj Riječ, uporan budi bilo zgodno ili nezgodno, uvjeravaj ih, zapovijedaj, prijeti...

vidimo kako je za nas kršćane naglašeno propovijedati Evanđelje. Pozvani smo biti živi svjedoci Isusa Krista. Ne možemo zatvoriti oči od potrebe drugih, dapače što imamo mi da to nismo od Boga primili...

Propovijedanjem Evanđelja Crkva privlači vjeru i vodi ka isповijedanju vjere u onih koji su povjerivali, pripravlja ih na krštenje, izbavlja ih iz robovanja grijehu i privodi ih Kristu, da bi po ljubavi rasli do punine u njega. Isus je došao na zemlju, da bi naviještao Kraljevstvo Božje, a On i nas poziva da sudjelujemo u toj aktivnosti. Dakle nije dosta samo dolaziti na misu svaku nedjelju, ili moliti krunicu svaki dan, moramo nositi Isusa drugima. Svrha misijske djelatnosti jest evangelizacija i zasadjivanje Crkve u narodima i skupinama gdje se još nije ukorijenilo, no sada mi znamo da je važno evangelizirati i one koji su u crkvi, koji su prihvatali kršćanstvo ali gube smisao toga, možda je to i najteži posao. Ako mi doista hoćemo biti kršćani

moramo nastojati pretvoriti našu vjeru u djela, tako ćemo Boga više upoznati. Isus je posrednik spasenja, mi smo ga upoznali, blago nama jer smo na pravome putu, ali jao nama ako ga izgubimo.

Ako smo autentični kršćani i živimo ono čemu nas Evandelje uči, naše riječi neće biti isprazne. Navještaj će biti zorniji budemo li znali svjedočiti srce Evandelja, a to nije ništa drugo nego li ljubiti bližnjega kao samog sebe, konkretno živjeti ono na što smo pozvani, prepoznavati potrebe drugih, i u malim stvarima ljudi mogu prepoznati Isusa u nama, na taj način mi smo misionari. Ne moramo ići u Afriku, hvala Bogu ako netko ima taj poziv, ali u širem smislu može se biti misionar тамо gdje jest. Sveta Mala Terezija nije išla u misije u Afriku ili u Indiju, ali postala je zaštitnicom misionara naravno po tome što je bila živa slika Isusova ona je bila živo Evandelje, utjelovljenje Evandelja, pomažući drugima, posjećujući starce, bolesnike, zatvorenike, brinući se za siromahe, jer i sam Isus kaže, što god učiniste jednim od ovih najmanje meni učiniste... To je obveza svih kršćana, bez obzira jesu li muškarci ili žene, vjenčani ili nevjenčani, odrasli ili djeca, bolesni ili zdravi, svi mogu oživotvoriti Evandelje da bi svjedočili posvuda i uvijek vlastitim životom onoga u koga vjeruju.

Pavao u poslanici Korinčanima kaže: "Jao meni ako ne propovijedam Evandelja", a mi bi sebi rekli: ***Jao meni ako nisam misionar u školi, na poslu, kod kuće, na ulici...*** Vjera je Božji dar nama, moramo taj dar dijeliti s drugima. Tim putem idu i naši sadašnji misionari koji se žrtvuju za Evandelje pa i do prolijevanja vlastite krvi. Važno je evangelizirati, važno je postati kršćanima važno je učiniti Isusa prepoznatljivim, jer ga je Bog postavio za posjednikom spasenja. Kaže sveti Pavao, da po Kristu i u Kristu sve se događa. Po Kristu mi ćemo se spasiti. Izvan Krista ne znamo što će se dogoditi, dakle biti kršćanin znači naći put, upoznati Istinu o Bogu, dobiti život. Ako si izvan kršćanstva ti si lutalica, tko zna gdje će završiti, ali u Kristu je sve za čime mi težimo, vječni život.

Tako i Crkva evangelizacijom pomaže da svi ljudi "po ljubavi rastu do punine u njega". Mi kršćani smo odgovorni za svetost drugih. Moramo ljubiti i dopustiti da nas drugi ljube, jer je volja Božja da se svi spase, to je za nas poziv da pomažemo u spašavanju duša. Crkva može biti pravo tijelo uskrslog Krista samo ako djeluje misijski nastojeći da se ljudi slobodno i potpuno uključe u puninu koja je Krist.

Propovijedanjem Evanđelja Crkva privlači vjeru i vodi ka isповједању vjere u onih koji su povjerovali pripravlja ih na krštenje, izbavlja ih iz robovanja grijehu i privodi ih Kristu, da bi po ljubavi rasli do punine u njega. Isus je došao na zemlju, da bi naviještao Kraljevstvo Božje, a On i nas poziva da sudjelujemo u toj aktivnosti.

Dakle, nije dosta samo primiti krštenje i sebe smatraš vjernikom, važno je i živjeti, na taj način evangelizirati, neka svi znaju da smo sljedbenici Krista. Svrha misijske djelatnosti jest evangelizacija i zasađivanje Crkve u narodima i skupinama gdje se još nije ukorijenilo, no sada mi znamo da trebamo evangelizirati i one koji su u crkvi, koji su prihvatali kršćanstvo ali gube smisao toga, možda je to i najteži posao.

Ako mi zaista hoćemo biti kršćani moramo nastojati pretvoriti našu vjeru u djela, tako ćemo Boga više upoznati. Isus je posrednik spasenja, mi smo ga upoznali, blago nama jer smo na pravome putu, ali jao nama ako ga izgubimo. Evo braće i sestre, počinjemo danas biti misionari ako nismo još, molimo za one misionare kojima je teško, i počinjemo dati, pomagati drugima, uvijek imamo što dati, i uvijek ima potrebnih kojima je potrebno dati, ne stidimo se evangelizirati, bilo zgodno ili nezgodno, obucimo Evanđelje i neka nam sav život bude slika Isusa Krista da preko nas i drugi dođu do Isusa.

Castor Mfugale

HODOČAŠĆA

HODOČAŠĆE U SINJ

Duhovni oci na Makarskoj rivijeri već nekoliko godina u listopadu organiziraju hodočašće Gospi Sinjskoj za župljane ovog područja koji u vrijeme blagdana Velike Gospe ne mogu hodočastiti Gospi Sinjskoj. Organizaciju hodočašća vodi fra Petar iz Baške Vode uz suradnju s ostalim župnicima. Polazak za Sinj iz Brela zakazan je za 8 sati kada su i pristigli autobusi sa vjernicima iz Tučepa, Promajne, Baške Vode, Basta. Uz srdačan pozdrav na našoj polaznoj postaji, radosni putnici Gospi Sinjskoj prepustili su se svojim vozačima i vodičima. Vožnja do Sinja prošla je u trenu s marijanskim pjesmama i molitvama na usnama. Duhovnu okrepnu koju smo doživjeli u susretu s Gospom Sinjskom tijekom svete mise ne može se opisati riječima, nju smo svi snažno osjetili radošću i toplinom u srcu, a taj smo osjećaj željeli zadržati čim dulje. Nakon male stanke za ručak bili smo spremni za realizaciju drugog

dijela hodočašća, posjet gradu Skradinu na rijeci Krki, obilazak skradinske stolne crkve, dakle malu povijesnu poduku o tom gradu. Ostali smo zadivljeni prirodnim okruženjem lijepo oblikovanog gradskog naselja. Isti osjećaj nas je obuzeo kad smo obilazili baroknu crkvu Porođenja Blažene Djevice Marije iz 18. stoljeća. Župnik je dao zanimljiv presjek bogate povijesti ovog područja i stolne crkve.

Pritom se osvrnuo na sličnosti sa gradnjom i arhitektonskim umjetničkim rješenjima u crkvi sv. Marka u Makarskoj. Osobito se to odnosi na freske hrvatskih svetaca i blaženika. Crkva Porođenja Djevice Marije sagrađena je na temeljima nekadašnje katedrale koju su razorili Turci, a gradnja je započela 1747. godine u kojoj se nalaze orgulje visoke umjetničke vrijednosti znatno oštećene u srpskoj agresiji. Crkva posjeduje i bogatu zbirku otvorenu za javnost 1985. godine a sastoji se od knjižnice, etnografske zbirke, ruha, namještaja, numizmatike te sedam portreta skradinske plemećke obitelji Marasović. Prepuni dojmova završili smo naše vjerničko hodočašće i uputili se na povratak na naša polazna odredišta i u naše domove. Tijekom ugodne vožnje na povratku rado smo izražavali želju za ponovnim hodočasničkim susretom naredne godine.

Andrea Ursić

Kamen života 23

HODOŠAŠĆE U KOTOR

Dana 16.listopada 2009. smo krenuli na veliko hodočašće u Kotor sv. Tripunu. Bilo je to veliko jubilarno hodočašće organizirano povodom 1200 godina prijenosa moći sv. Tripuna iz Carigrada u Kotor. Kao i uvijek, tako je i na ovom hodočašću sudjelovao velik broj naših župljana. S područja župa Makarskog dekanata vozila su četiri autobusa, a velik je broj hodočasnika putovao i osobnim automobilima.

Krenuli smo oko osam sati ispred crkve Kraljice Mira u Makarskoj. Ekipa u autobusu je bila dobro raspoložena i puna velikih iščekivanja.

Naša prva postaja je bila Gospino svetište u Međugorju. U Međugorje smo stigli oko deset sati. Rani dolazak smo iskoristili kao priliku odlaska na Brdo ukazanja. Odlasku na Brdo se odazvala većina hodočasnika, a samo je nekolicina ostala u crkvi. Križni put do samog vrha su predvodili don Damir i don Mile. Kada smo došli do petnaeste postaje, tj. do vrha Brda, do mjesta ukazanja na kojem se nalazi križ koji su podigli vjernici župe Međugorje, bili smo nagrađeni veličanstvenim pogledom na Međugorje i okolicu. Poslije križnog puta smo posjetili Gospinu crkvu i u tišini se pomolili. Ostatak vremena smo iskoristili za ručak i razgledavanje Međugorja. Oko četrnaest sati smo krenuli prema Dubrovniku.

Dubrovnik je bio naše drugo odredište. Po dolasku u sam grad, imali smo kratko razgledavanje grada i šetnju Stradunom. Ispred crkve sv. Vlaha je napravljena zajednička fotografija svih hodočasnika. U osamnaest sati smo imali večernju misu u katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo. Iza mise smo posjetili riznicu

gdje se čuva relikvija glave sv. Vlahe iz 11.-12. stoljeća. Ona je u obliku krune bizantskih careva (ukrašena medaljonima u emajlu i dragim kamenjem). Tu se još čuvaju zlatni i srebrni relikvijari, križevi, crkveno posuđe i slike talijanskih, flamanskih i hrvatskih slikara, među kojima je i slika "Bogorodica s djetetom" iz 16. stoljeća, koja se pripisuje slavnom talijanskom slikaru Raffaelu.

Te je večeri Dubrovnik bio naš domaćin. Noćili smo u hotelu Vis, gdje nas je po samom dolasku čekala topla večera. Ujutro smo imali rani jutarnji doručak te je odmah oko osam sati slijedio polazak za Kotor.

Na putu prema Kotoru nas je pratila kišica. Put je protekao mirno

do samog dolaska do granice s Crnom Gorom. Tamo je bila velika gužva. Kako smo doznali, to je jutro prešlo preko granice više od sto autobusa iz Republike Hrvatske. Naše čekanje je odužio i nesporazum oko izgubljene-nađene putovnice jednog hodočasnika. Put smo skratili ukrcajem na trajekt koji povezuje obale Bokokotorskog zaljeva. Nažalost, nismo uspjeli doći na sam početak misnog slavlja koje je počelo u 11 sati.

Proslava svetog Tripuna, zaštitnika Kotora je bila veličanstvena. Samu proslavu je uživo prenosila i Hrvatska televizija. Misa je održana na trgu ispred crkve, a Misu je predvodio Papin izaslanik, kardinal Franc Rode. Uz domaćeg biskupa Iliju Janjića, slavili su i biskupi iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Albanije, Srbije, Makedonije, Kosova, te izaslanici iz drugih zemalja. Misi su nazočili i visoki državni dužnosnici te diplomatski predstavnici u Crnoj Gori.

Kako je bio prisutan velik broj ljudi, pretpostavlja se oko tri tisuće hodočasnika, na susjednom je trgu bio postavljen video zid ispred kojeg je također bilo mnoštvo. Kardinal Franc Rode u propovijedi je podsjetio na lik svetog Tripuna, kršćanskog mladića iz Frigije, u današnjoj Turskoj. Mučeničku je smrt podnio u 18. godini života, za vrijeme Decijevih progona. Bilo je to 2. veljače 250. godine u Niceji. Tripun „prosvijetljen i osnažen milošću vjere, ni jednog trenutka nije dvojio koga izabrati i kome iskazati čast i poštovanje“, rekao je kardinal Rode govoreći ujedno o mučeništvu kršćana kao o njihovoj neraskidivoj vezi s Isusom Kristom na Golgoti. Također je podsjetio i na suvremenog mučenika, zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca. Istaknuo je kardinal Rode i osobito ukazao na tri zla koja su

obilježila prošlo stoljeće; nacizam, fašizam i komunizam. Za vrijeme propovijedi je prestala padati kiša.

Iza svete Mise smo razgledavali grad i unutrašnjost obnovljene crkve sv. Tripuna u kojoj se čuvaju relikvije. To je najljepša crkva na tom području. Mještani grada Kotora su bili presretni našim dolaskom. Ovo je za njih bio jedan povjesni događaj, koji će se zasigurno dugo pamti. Nažalost, vrijeme je brzo prolećjelo te smo morali poći kući.

Bilo je to jedno nezaboravno putovanje, koje će se, nadam se, uskoro ponoviti!

Nada Marušić

POVIJEST I BAŠTINA BRELA

STARA CRKVA GOSPE OD ZDRAVLJA

Crkva Gospe od zdravlja se nalazi u Gornjim Brelima na lokalitetu Gornja Mala. Datira iz XVIII st. što potvrđuje godina koja je uklesana na vratima crkve. Izvještaj biskupa Stjepana Blaškovića iz god. 1735. spominje je pod imenom Gospa od ružarija. Jedan izvještaj iz 1780. god. zove je crkva Bezgrešnog začeća, a kasniji spisi zovu je Gospa od zdravlja.

U katastarskim knjigama uknjižena je kao čest. Zgrade br. 400 s površinom zemljišta oko nje 146 metara. Podignuta je kao jednostavna kamena građevina pravokutnog tlocrta bez apside. Duga je 6,20 m, a široka 4,30 m. Svođena je bačvastim, zidanim svodom. Izvorni pokrov je vjerojatno bio od kamenih ploča. Tijekom vremena je provedena privremena, neadekvatna sanacija pokrova, na način da se na kameni svod crkve postavila tanka betonska košuljica i sljeme od kupa kanalica. Danas je sam kameni svod, kao i betonski sloj nad njim dijelom obrušen, te devastiran vlagom i algama.

Nosivi zidovi su zidani poluobrađenim kamenom sa dosta morta, te ožbukani vapnenim mortom. Vanjska, kao i unutarnja žbuka, danas su sačuvane samo u tragovima. Vezivo je znatno isprano, te su se pojavile ozbiljne vertikalne pukotine koje staticki destabiliziraju zidove. U unutrašnjosti je dijelom sačuvano kameno popločenje postavljeno u naboј zemlje. Prostor oltara je uzvišen za jednu stepenicu koja se sastoji od kamenih elemenata sa poluoblikom profilacijom. Oltarni stupić je zidan, dosta oštećen. Kamena oltarna ploča je pukla u nekoliko dijelova i nije «*in situ*», već je deponirana u crkvi. Iza oltara, na sjeveroistočnom zidu crkve je sačuvana jedna od dvije rustične kamene konzole, koje su vjerojatno nosile drveni oltar sa slikom, koji do današnjih dana nije sačuvan.

Glavni ulaz je oblikovan rustično. Lijevi i desni prag su zidani od većih kamena koji tako markiraju vrata, te je postavljen monolit nadvoj većih proporcija, na kojem je uklesana godina gradnje. Prema podacima don Jozé Bebića to je 1731. god., a prema izvorima don Ivana Vrdoljaka, to je 1711. ili 1761. god. Ne zna se sa sigurnošću koje je to godine točno bilo jer je nadvoj znatno oštećen. Uz ulazna vrata je sačuvan manji prozor, oblikovan gotovo kao puškarnica.

Nad glavnim ulazom je kamena rozeta, klesana iz jednog komada kvadratičnog kamena, u kojem je reljefno upisana profilirana kružnica i četiri kraka rozete. Ispod rozete se nalazi kameni križ sa natpisom: «BOG MOJ ŽIVE KRALJUJE VLADA». Na pročelju je kamena preslica sa elementima baroknog oblikovanja. Jarami i zvono nisu sačuvani. Preslica koja je sastavljena od jednostavno profiliranih kamenih elemenata, postavljena je na zidano postolje.

Od god. 1939. u njoj se ne obavlja bogoslužje, pa je u vrlo zapuštenom stanju. Čini se da je bila zapuštena i u prošlom stoljeću. Dana 16. travnja 1886. br. 488. biskup Marko Kaloder je naređuje župniku «da gleda i nastoji popraviti i bolje držati tu područnu crkvu, da bude pristojnija za službu Božju, jer drugačije bit ćemo usilovani zabraniti da se u njoj govori sv. Misa».

Za sada je zalaganjem društva "Brolanenses" izrađena stručna sanacijska dokumentacija od strane Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture, a realizacija projekta čeka bolja i prikladnija vremena.

Nada Marušić

IZ MOJIH MEMOARA

BOŽIĆ U SNIGU

Lipo jutro, kišica sitna vanka. Nemoran ić u masline, fala Bogu, vrime ka stvoreno za zapisat lipu priču o zlatnim zimama iz moga ditinjstva. Nije ni ovo ružno kad počne zima odma posli onih litnjih vrućina. Iz teplog mora pod debelu deku, botildu, kuvertu ili sukanac, u topli krevet, ložit vatru i grijat stare kosti. E sve ima svoju lipotu...

Davno prije kad bi se ono u babje lito kupali u našoj maloj uvali Podcrkavje, odnekud bi doša veliki trabakul, pun matrijala. Bio je to Jozo Frankov iz Povaja i doveo bi veliki brod pun brački bija. Sva drva od česmine i smriča, a imala su na krajevima bija velike glave koje nikako nisi moga uvalit u špaker. Triba si svaku takvu biju rasič nadakon, a taj posa sičenja je bio samo za najvišcije, tj. najspretnije u tomu. Taj trabakul iz Povaja bio je prvi vjesnik zime u momu kraju. Na žalo bi se izbacio četvrtasti metar od puntižela, a to je bila mira za drva. Jedni su bacali iz stive vanka drva a drugi slagali u tu bračku_miru. To je bio žvelti posa samo “*alagase*”, da se sve opremi za jedno popodne. Treći su tovarili mazge i magarad; sičan se pokojne Marije Đolićeve, pa Zdenke pokonjega Pile Mađarina i drugih kako su gonili uzbrdo drva za don Antu Soljanića i druge Brejane, pa bi po nekoliko bija ubacili u trešelj, da bi više ponili s mora. A mi dica smo se verali po brodu, skakali s njega, sakrivali se pod pokaportu i igrali se gusara. Znan da smo bili žalosni kad bi brod opet otiša put Povaja. To je bio zadnji dan kupanja. Možda još jedanput bi se

okupali, sićan se dok bi mater i druge žene u kumbinetu u Morčilu lupačon tukle sušance i morbavale mišine od jamatve. To bi bio ili kraj lita ili moreš reć početak zime.

Netom potom u Stomaricu bi uplovio drugi brod pun živoga klaka. Sićan se jednom kad je bio trabakul "Laganj" pun klaka pa je negdi proliva, onda je more došlo u klak, pa je čitava vala provrila i zadimila se te je sve ošlo afundo, i klak i brod. Tamo je dugo leža na dnu potopjen. Gonilo se s mora živi klak u kašetan pa se usipa u kamenice sa strane kuće, da bi se umrtvio, a onda se s njime mazalo krovove naših starih kuća pokrivenih kamenon pločon. Neki su to mazali penelima, a neki bi na dugački ščap vezali žicon komad maže pa udri mlati po krovu, ko ludi, tako da bi sve okolo poštrcali. Neki su se i profundali na krovu po komu su mlatili, a kako i neće kad bi u maži bilo po petnest kila. A najgore bi bilo kad bi ti klak štrcenio u oko, a možeš zamisliti u oba oka, Bože sačuvaj, ne moreš otvoriti oči a ne moreš sać s krova.

Poslin ovoga stađuna mi bi se dica priselila sva igrat oko crkve sv. Stipana di je bila velika trava, ponekad visoka i po pola metra, tako da se Madini kozlići, tj. služavke pokonjega don Ante Soljanića ne bi mogli ni vedit u njoj. Ona bi nas stalno potravala da se tu ne igramo a mi bi njoj za dišpet sakrili se ispod zida i svi skupa u glas govorili: "*Made popova, imaš li kruva gotova?! Neman nego jednu turticu za popovu guzicu!*" Onda bi u nju uša bis pa bi počela vikat, a mi svi biž' ča ko miši ispod zida, da ne bi izaša vanka don Ante. Njega smo se svi bojali i respektirali ga. Bio je on veliki čovik, ne raston koliko znanjen i umon. Zna je o svemu. Prid mrak u suton bi izaša na grun isprid kuće pa bi konočalon gleda kako sunce zalazi u more i kakvo će vrime sutra. Najmarkantniji je bio kad bi uzjašio na Matušinu bilu mazgu, u crnon dugon vešti, stavio šešir na glavu pa jašio kroz selo. To je bio brejanski Đon Wejn. Svaka mu čast, i on je bidan umro u zimi kad je bio jedan od najveći ledova koje ja pantin. Te godine su pocrkavale silne tice od leda, pa smo ih mi dica kupili u zomnice. Sićan se kako je don Ante nekon dici ličio velike čireve potkožnjake dok smo išli na dotrinu u crkvu. E unda nije bilo nikakvo čudo imat kakvu bolest, po koži kraste ili slično. Skoro svaka obitelj je imala prasar s gudanima, kokošinjac, pa ovaca, koza i ostale živine. Sve je to bilo neposredno blizu kuće. Tako je i u našega župnika bilo svakakve živine. Živile su neposredno blizu crkve, di se sad slazi niz stepenice iz župskog dvora u šumatorje. Ima je don Ante i velikoga pivca. Tako se jedne zime proširio glas da je popov pivac poludio, te da na svakoga skače; "*Nedaj Bože da more iskopat oči!*" I zaista uteka je ispod crkve u Buklušu di je danima lunja, niko ga nije moga uvatit. Puno dice ga je pokušavalо uvatit ali bezuspješno, a onda su se s njin zaratili Lero i Žarko, danima su ga gonjali kroz smriče, žuke i konopike, dok nije od muke odletio iz Biline borovine pravo u more na Gomilu u Podcrkavju. Po velikomu ledu Lero je zapliva u more i uvatio udušenoga pivca. Odnili su ga u don Ante svaki za svoju nogu, nije se znalo ko je bio krvaviji i modriji, ili pivac ili oni. Na pivcu nije bilo zere perušina a kad ih je don Ante video onako gole, mokre i promrzle ko dva mala Aboridina, reka in je: "*Nosite ga kući pa*

ga skuvajte!”, zato me ne čudi što Žarko cili život voli lešo pivca.

S live strane kuće je bio veliki kota od dva i po barila za peć rakiju. Svake godine iza jamatve doša bi jedan visoki čovik sa ženom i dva velika bila pasa, podapeo bi šator u popovu dvorištu. Bio je to Imbro i žena mu Kate. On bi danima popravljao kota, utra bi cilu glavu i ruke do droba u kota, onda bi nešto unutra tuka, zakiva i kalaisa. Mi smo se njega ka dica bojali jer su govorili da je to cigo Imbro, ima je veliku dugu kosu, bradu, brkove, tako da je nama dici uliva stra u kosti.

Neposredno u isto vrime oko Svih svetih pojavio bi se u našega don Ante još jedan čovik. Bio je dobre naravi, a kako bi ga opisa; najlipše je da morete zamisliti gadnoga, ružnoga i dobrog čovika. Zva se je Jakov Popov. On bi dolazio u velečasnoga cipat ona bračka drva šta ne mogu uć u špaker. Sićan se, ima je malo veliki dlaka po bradi, jedno oko mu je bilo malo u stranu i na glavi je nosio neki šešir, nije lovački nego od neke krpe ili nešto između. Dok je tako Jakov danima cipa drva okrenila bi nevera priko Dovnja, sivalo je na komaštare priko Šrbine i Mišića, a Jakov bi se naidio šta počima kiša. Onda bi zagalanca nogavice, kleka bi

na gola kolina, pa uzeo velika konjska klišća i počeo bi čupati iz brade dlaku po dlaku sa tin velikim klišćima. Nešto je govorio, nikomu poznate riči, iskrivio bi usta, izbacio bi vanka veliki debeli jezik a vidilo bi se unutra samo dva zuba, ali po licu se vidilo da ga boli dok čupa dlake iz brade. Mi smo dica mislili da čara oblake kako bi pristala nevera. Bog zna šta je s ovim tio, jer potrala nas je krupa sve kući kad je sasulo nebo na zemlju.

Dok se je pekla rakija u popovu kotlu curio je kafeni potok puten od dropa iz kotla prema našin kućan. Uoči Svih svetih brecali smo tri ure u oba zvona za pokonje, do kasno u noć, a gori više crkve u kotlu se čuo žamor, smij i budalakanje, mora bit da bi rakija učinila svoje. Snig je zna past, i to veliki pogotovo više puta do Čole i u Novacima, ali znalo ga je nakrkati i skroz do Rata. Onda bi ujutru rano čaća odgrča lopaton isprid vrata, bilo bi ga i po metar debeline. A tica svih vrsta bi bilo na dropu kraj kotla isprid popove kuće, mirakula.

Tada bi prid Božić došla sezona klanja gudana. Počelo bi se čut skičanje negdi u selu, ali što je bilo najčudnije; čin bi zaklali gudana u obor bi odma doša neki čovik s velikom boršon i skupja bi ščitnu šta se brije sa gudana, lipo bi je uveza u snopiće, onda bi to utiska u torbu da će se od toga praviti pineli, četke za zube i šta ja znam šta je još on nabrala.

Snig bi zna još koji put zadušit i došlo je vrime da je pokonji čaća pravio Betlem

u crkvi na oltaru sv. Stipana, mater je kitila veliki oltar sa bršljanom, u to je doša mali kozlić gospođe Made popove, te se popeo na veliki oltar i sta brstiti bršljan. Moja mater je zavikala na nj: "Sad te vranj odnio di si doša!" a on se zaprdeja kroz crkvu i nu blekova; skačuć zaveže se sam oko vrata za konop od zvona i počne se gušit. U to skoči čaća i spasi ga. Kad smo završili Betlem i kićenje crkve već je bila duboka noć, a vanka je sve nakijalo snigon. E kako je to bilo lipo, idilično, oni krupni snig prikomorac, svaki lepur ko lopar, majko, koji je to bio Božić...bili Božić. O Bože, kako je to bilo lipo, lipo...

Čestit Vam Božić, lipa i zdrava Nova Godina dragi moji Brejani... i bez *krmeće gripe!!*

Dominik

PRIČE BAKE NEDE

Baka Nedе željela je u svojoj rubrici razveseliti i nasmijati čitatelje još jednim nesvakidašnjim događajem koji se dogodio kada je bila sedamnaestogodišnjakinja, daleke 1944.

Moja mater je uputila brata Jozipa i mene da povirimo našoj sestri Đeni na Brač koja se udala tamo. Bilo je to vreme drugog rata, pisma nisu stizala i nije bilo nikakve komunikacije pa se mater zabrinila šta je sa Đenom. Momu bratu i meni dao je pok. Slavko Medin kaić po imenu Batelina da se možemo uputit na Brač. Kaić je bio malo veći nego naćve u kojim se kuvalo prije kruv. Uz kaić dao nan je i važ od Trumanovi jaja, ako kaić bude proliva da možemo išekat vodu. I tako smo se otisnili na naše prikomorsko putovanje.

Već u po kanala pojatile su se prve neprilike, voda je probila i srića da smo imali važ koji nas je spasio. Naporedu smo šekali vodu pa veslali U kaiću su bile i nekakve krpe pa smo i time začipali da voda ide manje. Nekako smo se fala Bogu uspili dovuć do male uvale Vošćice i vezali kaić di se nalazila jedina ribarska kućica. Vidili smo našu Đenu, s njon je bilo sve u redu, živa i zdrava. Povratak kući opet je bio upitan. U ratu je sve bilo uništeno, njezina kuća oštećena, ostalo zapaljeno a brodovi su ritko dolazili. Uveče je u nje doša jedan čovik i reka da bi triba ovih dana doć moj pok. stric Marko sa brodon u Luke. A to je uvala daleko iza Povalja. Uputili smo se odma jer tribalo je dugo odat malin putejkon kroz šumu da stignemo do tamo, ko odavde do Veprica. Kad smo došli bile su samo dvi obitelji i pitali smo oče li doć stric Marko našta su rekli da ga još nema a triba bi privest neke konje za Zadvarje, pa smo se opet vratili u Đene. Njezin muž Uroš, da nan pomogne, oša je na brdo zapalit vatru, svitnjak, jer se Brela s tog mista vidu ko na dlanu, lipo i čisto. Brejani su uočili taj vatreni signal i došli po nas drugi dan brodon u Vošćicu di nan je kaić bio privezan. Od stra se nismo usudili više putovat dok se nisu uspostavile brodske veze. Ja i moj Jozip se nismo pokazali ko dobri nautičari ali zato se moja Đene može poslati da joj je sedan dice nautičara.

pripremila: Andrea Ursić

Kamen života 31

UPOZNAJMO RELIGIJE SVIJETA

VJEROVANJA I OBREDI HINDUIZMA

KASTE

Prema vjerovanju, iz Brahminih usta nastali su brahmani, iz ruku vladari, iz bedara zemljoposjednici, trgovci i bankari, a iz stopala radnici, zanatlije i kmetovi. Od te četiri klasne skupine stvorena je ideja da je hijerarhijska struktura društva dio božanske težnje za prirodnim redom. Klase su se s vremenom raširile u mnogo skupina određenih rođenjem pa su se porodice više razlikovale prema poslu koji su obavljale u zajednici. Kako se smatralo da jedino brahmani mogu dovesti pojedinca u dodir s kozmičkim silama i jamčiti trajanje života, svećenička klasa je dobila svoj ključni položaj u društvu. Svećenička prevlast u društvu nije prihvaćena bez pogovora, pa su se kroz povijest razvijali mnogi pokreti koji su se zalagali za promjenu takvog društvenog uređenja.

Sustav kasta i danas postoji kao integralni dio indijskog društva, iako je neke dijelove sustava kasta indijska vlada stavila izvan zakona.

HINDUISTIČKA ETIKA

U klasičnom hinduizmu *karma* (djelovanje) i *dharma* (dužnosti) glavni su pojmovi. Nagomilavanjem dobrih i loših djela, karma utječe na čovjekovu sudbinu. U vedskom periodu postojala je ideja o općem moralnom zakonu kojeg su čuvali bogovi Mitra i Varuna. Molitva i žrtva bile su potrebne da se održi pravilan odnos između božanstava i čovjeka.

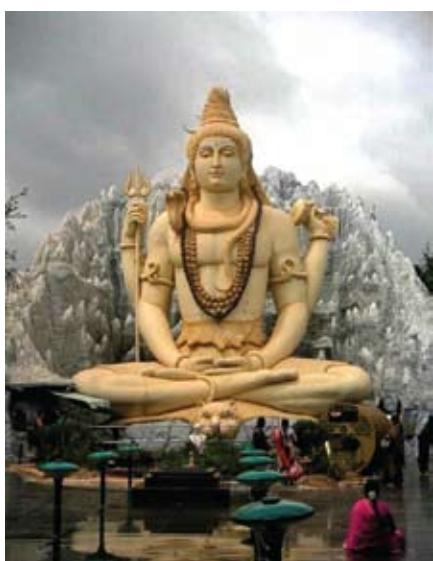
Moralni zakon izražavao je osnovu društvenog poretku koji je bio pod nadzorom svećenika i zajamčen od vladara. Moralni zakoni i djelovanja bili su usko vezani

uz klasnu podjelu društva pa dharma nikad nije postala apsolutna vrijednost za sve pripadnike indijskog društva. Veliku ulogu u određivanju moralnih vrijednosti odigrali su staroindijски epovi Ramajana i Mahabharata koji naglašavaju osnovne vrline: dužnosti djeteta prema roditeljima, ljubav i naklonost koju roditelji moraju pružiti djeci, uzajamno poštivanje u braku te ljubav i sklad kao idealne vrline. Apsolutna etika bila je traganje za blaženstvom odnosno težnja za oslobođenjem od ciklusa ponovnog rađanja (*mokša*) što se moglo postići jedino suzdržavanjem od ubijanja, krađe, spolne nečistoće, laži ili uporabe opojnih sredstava. U novije vrijeme naglašeniji je napredak nego ciklus vremena pa je današnjim hindusima *opće dobro* cilj koji treba postići.

Zaključak:

Hinduizam nema ni osnivača ni proroka, nema institucionalnu ili crkvenu strukturu niti strogo određen *credo*. Naglasak je stavljen na način života a ne mišljenja. Mogli bismo reći kako je hinduizam više kultura nego vjera.

Hinduizam nije jedna religija poput kršćanstva, judaizma ili islama, nego splet različitih vjerovanja, učenja i sekti. Pravi hindus može vjerovati u jednoga boga ili više njih, može se klanjati anđelima ili demonima. Može biti i ateist i ostati dobar hindus jer će samom činjenicom da je rođen kao hindus postići mjesto u socijalnom uređenju razdijeljenom po kastama. Mnogi hinduizam smatraju savezom kultova i običaja, kolažom ideja i duhovnih težnji.

Hinduizam je čvrsto isprepletan predajom o zemlji Indiji i njenim društvenim sustavom i poviješću. Priroda – drveće, stijene i slapovi – hindusima predstavljaju žarište svetoga u kome otkrivaju smisao života. Iako jogini odlaze

na hodočašća u pusta područja kako bi pronašli *istinu*, rijeke su te koje smatraju izvorom oslonca i duhovnog života. Nakon smrti tijelo se spaljuje i pepeo se raspe po vodi svete rijeke Ganges i život se nastavlja.

Mnogima je pojam joge poznat kao tehnika relaksacije, no ona zapravo čini most od kršćanstva prema tzv. New Age duhovnosti koja umjesto tragičnosti određene čovjekovom konačnošću na ovome svijetu nudi življenje lišeno svih problema, življenje sada i ovdje, lišeno svake strepnje, ali i ljubavi i milosrđa. U najširem smislu riječi joga je zajednički naziv za sve religiozne metode postizanja spasenja u hinduizmu.

U kršćanskoj teologiji pojavila se rasprava o milosti, a nešto slično postoji i u hinduizmu. Naime, ako je čovjekova dužnost predati se u odanosti bogu, iz toga slijedi da je dostignuće *mokše* (oslobodenja) moguće od Boga. Upitno je samo je li to *sama milost* ili je uključeno i ljudsko nastojanje.

O djelovanju milosti ističu se dvije teorije: *škola mačke* i *škola majmuna*. Mačka zgrabi mače i nosi ga kamo želi što isključuje bilo kakvu aktivnost mačeta. Uz to ide tvrdnja da božja milost djeluje na isti način. Sve je pod utjecajem boga i čovjek ne čini ništa kako bi postigao *mokšu*. Nasuprot tome, mladunče majmuna se hvata za majku koja je odgovorna za njegov život i kretanje pri čemu ono nije pasivno kao mače. Mnogi su učitelji unutar hinduističke tradicije *bhakti* zauzeli to stajalište. Mi se priljubljujemo uz Boga i Bog utječe na naše spasenje.

pripremila: Vanja Sokol

IZ STARIH ARHIVA

Nastavljajući s objavljinjem dokumenata iz župne arhive u ovom broju donosimo:

ZEMLJA NA KMETSTVO

Dokument koji vam predstavljamo je ugovor o uspostavljanju kmetskog odnosa između župe, (koju predstavlja župnik i "crkovinari"), i seljaka koji uzima zemlju u kmetski najam.

-----orgonal-----

ZEMLJA NA KMETSTVO

Brela 7 svibnja 1885.

Crkovinari sv. Stipana u Brelima, Ante Zelić pok. Tadije, Tade Filipović pok. Ivana, Joso Raos pok. Ivana i Joso Šošić pok. Andrije i pop Andro Lovrinčević, ovim pismom podaju na kmetstvo Marku Mediću pok. Mate iz ovog sela, koji na kmetstvo prima za se i za naslidnike zemlju "U Gnjeočine" zvanu, koja leži u ovom selu obćine Makarske imajuć ..... prostorine, medju mejašim: od istoka muša, od zapada muša, od bure potok, od podneva muša i to pod slideće uvite. 1º Kmetstvo će trajati od ove godine pa sve dok loza bude živiti. Kad se loza iskoreni tad će se ugovor pismeno ponoviti.

2º Kmet se obvezuje posadit lozom svu zemlju u 2 godine počevši ovom godinom.

3º Odgovarat će kmet crkvi netom loza dodaje na rod "četvrtu". Dohodak dužan je kmet donit na kuću.

4º Kmet ne prima nikakve pomoći u radji od crkve, nego svaku uradit će na svoj trošak.

5º Dužnost je kmeta da svaku radnju u svoje vrime izvršuje ka pravi težak, da zasiplje kako red nosi, da gomile i obale uzdrži, kako red nosi, jer kad ne bi držao pravim težačkim načinom, mogla bi mu se zemlja dignuti plativši mu polovicu njegove muke.

6º Ne može ostaviti svoga truda naslidnicima nego od uvitom da jedan od naslidnika sam bude odgovoran za sve.

7. Kad bi kmet pristupio i jedan od ugovorenih uvita tim pogodba pada. Sve ovo ostaje ugovoren i utvrđeno medju strankama, te obetaju da će svaku održati i ispuniti prid potpisanim svidocima.

Pop Andro Lovrinčević + Ante Zelić pok. Tadije + Tade Filipović pok. Ivana + Jozef Raos pok. Ivana + Jozef Šošić pok. Andrije + Marko Medić pok. Mate

Zanimljivo je primijetiti:

Spominju se strane svijeta: "od bure" – sjever; "od podneva" – jug.

Vlasniku zemljišta se isplaćuje najam u urodu, "četvrtu" što se odnosi na $\frac{1}{4}$ ili 25%.

Slovo latiničke abecede “đ” se ne koristi već se umjesto njega redovito piše “dj”. Svi potpisani crkvinari a i kmet se potpisuju križem što znači da su bili nepismeni.

Svi potpisani su bili glave breljanskih obitelji, je li ikomu danas u Brelima poznato nešto iz života ovih ljudi koji su sigurno imali svoj značaj prije 124 godine?

Prilog izabrao i obradio: Damjan Šošić Damo

DOGAĐAJI U ŽUPI

Proteklog ljeta mladi koji daju svoj doprinos u našim liturgijskim slavlјima imali su dva izleta. Dana 20. lipnja ministranti su bili na Susretu ministranata iz svih župa naše Nadbiskupije. Zatim, dva tjedna nakon toga, skupa s mlađim članovima zbora išli su na izlet koji je uključivao rafting na rijeci Cetini i okrjepljujući kod gospođe Snježane Pupačić r. Šošić i njezinog supruga Mladena. Obitelji Pupačić se zahvaljujemo na gostoprимstvu, a isto tako i doktoru Darku Šošiću koji je pomogao počastiti naše mlade, te Petru Škarici sa Slimenom koji nam je osigurao povoljan rafting. Evo kako su to naši mladi doživjeli:

MINISTRANTI U VEPRICU

Izlet je počeo našim okupljanjem ispred župne kuće ujutro u 8 sati. Po dolasku u Vepric pomolili smo se pred špiljom Gospe Lurdske i započeli s razgledavanjem svetišta. Inače svetište se nalazi u blizini Makarske i posvećeno je Majci Božjoj Lurdskoj. Osnovao ga je dr. Juraj Carić 1908. g. koji je i pokopan u svetištu.

Bili smo i pored potočića gdje smo se napili vode i promatrali male ribice. Svetište čine špilja sa Gospinim kipom, kapela, oltar na otvorenom, postaje križnog puta i dr.

Došli smo i do kipa sv. Bernarde i pričali o njezinom životu i ukazanjima. Šetnjom smo stigli i do suvenirnice gdje je svatko kupio po neki suvenir koji će ga podsjećati na izlet u Vepric. Zatim smo pošli na svetu misu koju je predvodio nadbiskup Marin Barišić. Pred kraj mise nadbiskup nam je blagoslovio te stvari koje smo kupili. Nakon mise svi smo dobili sendviče i sokove i družili smo se s ministrantima iz drugih župa. S jednim župnikom smo rješavali i zagonetke.

Poslije toga smo otišli na rivu u Makarsku i zajedno s vozačem se zasladili sladoledom. Sretni i ispunjeni smo se vratili kući.

Ante Jakir - ministrant

RAFTING NA CETINI

Ovog ljeta za ministrante župe Brela i najmlađe članove župnog zbora, organiziran je rafting na Cetini. Okupili smo se ispred župnog ureda i svi zajedno krenuli. Veselo smo čekali plovidbu Cetinom. Podijelili smo se u skupine i zajedno sa skiperima krenuli. Uživali smo u ljepotama Cetine, spuštali se brzacima, te skakali s kamenja. Nakon duge i nezaboravne vožnje oprostili smo se sa skiperima u želji da se ponovno susretнемo. Pomalo izmorene i gladne čekao nas je taj svima drag ručak. Za ručak sve pohvale onima koji su uložili trud i pripremili ga. Poslije ručka svi smo se zajedno kupali u Cetini, spuštali brzacima, uživali u prirodi... Došlo je vrijeme da krenemo kući. Zajedno smo se rastali kraj Šampiona, a kući smo ponijeli lijepa sjećanja koja će nam zauvijek ostati urezana u srcu!

Kristina Ribičić - članica zbara

PROSLAVA GOSPE OD KARAMELA

Crkva Gospe od Karmela se nalazi u Solinama i zavjetna je crkva sagrađena u znak zahvalnosti za veliku pobjedu kršćanske vojske nad Turcima 1715. godine kod Sinja. Upravo zbog toga, makarski biskup Nikola Bjanković je tu crkvu nazvao crkvom Gospe od Pobjede. Kako nema blagdana Gospe od Pobjede, glavna svečanost u toj crkvi je na blagdan Gospe od Karmela. Stoga narod i kasniji dokumenti zovu ovu crkvu Gospa od Karmela.

Proslava je započela pjevanjem župnog zbara i procesijom kroz Brela u kojoj već tradicionalno sudjeluju i sinjski alkari kao i njihovi momci u alkarskim odorama i nose postolje sa slikom Gospe sinjske. Tradicija dolaska sinjskih alkara na proslavu u Brelima započeta je 2006. godine na inicijativu Damjana Šošića - Dame.

Nakon procesije održana je i svećana sveta Misa koju je po prvi put predvodio karmeličanin, otac Viktor Grbeša podsjećajući na velike povijesne pobjede svih koji su svojim životom svjedočili vjeru i pouzдавali se u pomoć majke Božje, kako onda tako i danas.

Proslava se nastavila i u večernjim satima kulturno-zabavnim programom koji je započeo koncertom Limene glazbe Brela i sportsko zabavnim dijelom programa, a nastavio se nastupom folklornog programa KUD-a Jedinstvo. Završetak folklora obilježen je spektakularnim vatrometom, a do kasno u noć posjetitelje je zabavljao trio Garifuli.

PROSLAVA SV. STJEPANA PRVOMUČENIKA ZAŠTITNIKA ŽUPE BRELA

Svečana sveta misa s procesijom oko župne crkve Sv. Stjepana Prvomučenika – zaštitnika općine Brela – započela je u 10 sati. Misno slavlje predvodio je don Ivan Bodrožić uz brojne svećenike iz susjednih župa. U bogatoj i nadahnutoj propovijedi istaknuo je važnost posjedovanja Božje mudrosti izabranika današnjeg svijeta koji služe čovjeku na svim razinama. Na misi je gostovao Zbor župe solinskih mučenika Rupotina – Solin.

Svečani ručak se, sada već tradicionalno, održao u hotelu *Soline*. U večernjim satima slavlje se nastavilo koncertom limene glazbe Brela, prikazom tradicija Dalmacije i sportskim natjecanjima, a završilo u noćnim satima koncertom *Crvene jabuke* i velikim vatrometom.

PROSLAVA BLAGDANA GOSPE OD ZDRAVLJA U BRELIIMA GORNJIM

*“U hramu tvom te pozdravlja sav puk u jedan glas:
O Gospe od Zdravlja, moli za nas!”*

U subotu 21. studenoga 2009. godine u Brelima Gornjim svečano je proslavljen blagdan Prikazanja Blažene Djelice Marije, kojeg narod časti kao blagdan Gospe od Zdravlja. Gotovo tri stotine župljana i njihovih gostiju sudjelovalo je u proslavi dana nebeske zaštitnice mjesta. Svečano slavlje započelo je u 15.30 sati procesijom koju je predvodio župnik don Ivan Vrdoljak od župne crkve Gospe od Zdravlja oko samog centra mjesta s prolaskom ispod stare crkve Gospe od Zdravlja s kraja 17. stoljeća, a nastavljeno je svetom misom u prepunoj župnoj crkvi koju je predvodio župnik poljičkih župa Srijane i Trnbusi, don Ivan Kovačević.

Nova župna crkva Gospe od Zdravlja na Subotišcu izgrađena je radom mještana na čelu sa župnikom don Antonom Soljanićem, o čemu svjedoče detaljni pisani zapisi. Gradnja crkve započela je 1928. godine, a 15. prosinca 1939. godine blagoslovio ju je biskup dr. Kvirin Klement Bonefačić. Nedavno je obnovljena zalaganjem tadašnjeg župnika don Ivana Lendića. 70 godina od izgradnje i blagoslova crkve uveličala je i ovogodišnja proslava Gospina blagdana.

Nakon svete mise, slavlje je nastavljeno u mjesnom domu. Uz bogatu ponudu na blagdanskom stolu koju su omogućili mnogobrojni sponzori te domaće kolače koje su pripremile breljanske žene, nazočne je do kasno u noć zabavljao breljanski glazbenik Miro Radić.

Ovogodišnja svečana proslava blagdana Gospe od Zdravlja nastavak je duge tradicije koja je proteklih godina izostala. Zahvaljujući svim župljanima, a posebno mladima predvođenim župnikom don Ivanom Vrdoljakom, ponovno je zapaljena svjeća koja će narednih godina, na radost i ponos sviju, gorjeti sve jače.

Ivan Tomaš

Kamen života 40

PROSLAVA SVETOG NIKOLE

Tradicionalna proslava svetog Nikole, u istoimenoj crkvici na Biokovu, i ove je godine privukla veliki broj vjernika. Lijepi nedjeljni dan izmamio je i mlado i staro na šetnju planinskim krajolikom kako bi se pomolili svetom Nikoli. S osmijehom na licu i prigodnom pjesmom više od dvjesto vjernika ispunilo je crkvicu i prostor

oko nje. Svetu Misu su predvodili don Mate Škaričić i don Ivan Vrdoljak koji nas je riječima svoje propovjedi nagnao na razmišljanje o tome što je to Božić. Istaknuo je, između ostalog, kako Božić nije okićena jelka, darovi ili obilan blagdanski ručak, nego smo Božić ti i ja, ono što je u našim srcima, ljubav koja nas tjeran

na činjenje dobrih djela. Pod snažnim dojmom njegovih riječi po završetku svete Mise mnoštvo je ispred crkve ponovno zapjevalo i punih srca se uputilo svojim kućama.

DANI KRUHA U DJEČJEM VRTIĆU

Dugogodišnja tradicija proslave Dana zahvalnosti za plodove zemlje obilježena je i u dječjem vrtiću *Brela* 16. listopada 2009. godine. Djeca obaju vrtića cijeli tjedan su pripremala svoje radove, mijesila tjesto, učila prigodne pjesmice, izrađivala razne predmete od sjemenki, te su uz kratki prigodni program i malu zakusku, koju su roditelji pripremili na našoj radionici, uživali zajedno s njima.

Blagoslov kruha i plodova zemlje obavio je naš župnik don Mate Škaričić.

teta Antonija

Kamen života 41

NOVI VODITELJ ŽUPNOG ZBORA

Župni zbor sv. Stjepana u Brelima dobio je novog voditelja, Josipa Tomasovića, studenta glazbene pedagogije Umjetničke akademije u Splitu, rodom iz Kučića. Rođen je 18. lipnja 1989. godine. Nakon završene Osnovne glazbene škole u Omišu, gdje mu je glasovir bio glavni predmet, Josip upisuje srednju glazbenu školu Josip Hatze u Splitu, gdje završava obou, nakon čega upisuje Glazbenu pedagogiju.

Oduvijek se interesirao za pučko pjevanje i dalmatinske napjeve, što je bio i jedan od glavnih razloga zašto je tako rado prihvatio don Matin poziv za vođenje našeg župnog zbora.

Iako je u početku bilo dosta pesimizma od strane Breljana, danas je Josip i više nego dobro prihvaćen, a svi članovi zbora su jako zadovoljni, što su pokazali na večeri koja se održala 22. studenog u konobi Feral povodom blagdana sv. Cecilije, zaštitnice pjevača.

Što više reći nego, Josipe, nadamo se da ćemo se još dugo ovako slagati i da ćeš nas i dogodine uveseljavati svojom pjesmom uz gitaru, kao što si to činio na večeri, a isto tako da će se pjesma našeg zbora pod tvojim vodstvom još dugo oriti našom crkvom!

Petra Šošić

DRUŽENJE NA BLAGDAN SV. CECILIJE

Blagdan sv. Cecilije - zaštitnice pjevača bio je povod da se, kao i svake godine do sada, crkveni zbor okupi na zajedničkoj večeri. Ove godine druženje je bilo organizirano u konobi Feral.

Iako smo pod njegovom palicom već neko vrijeme bila je to prva večera s našim novim voditeljem, Josipom Tomasovićem, studentom glazbene akademije u Splitu.

Dok su nam se izmjenjivala jela na stolu, svako bolje od prethodnog, atmosfera je postajala sve opuštenija. Nije nedostajalo ni pjesme ni smijeha. Repertoar je bio raznolik, od duhovnih pjesama pa sve do dalmatinskih i slavonskih. Atmosfera se digla na višu razinu čim je naš kapelnik uzeo u ruke gitaru. Svoj glas su pustili i naš don Mate i župnik Gornjih Brela, don Ivan Vrdoljak.

Kako kaže poslovica: "Sve što je lijepo kratko traje", tako je i ova večer brzo prošla. Na žalost sviju nas morali smo se rastati. Iako naše druženje tu ne prestaje. Mi i dalje nastavljamo s našim druženjem svake subote, u župnoj dvorani.

Stoga, dragi mлади, stari, veseli, raspjevani ovo shvatite kao poziv da nam se pridružite i postanete dio našeg zbara.

Zorana Ursić

RADOVI I NEKA MATERIJALNA UNAPREĐENJA U NAŠOJ ŽUPI

MINI KUHINJA U ŽUPNOJ DVORANI

Ovog travnja nabavlјena je mini kuhinja u dvorani. Već duže vremena se osjećala potreba da čuvari Gospodinova groba imaju urednu "bazu" za vrijeme svoj službe u velikom tijednu. Marom Iviše Medića to se i ostvarilo ovoga Uskrsa. Kuhinja je poslužila svojoj svrsi već ovog Uskrsa, premda nije bila u potpunosti dovršena. Naknadno je i to učinjeno te smo sada bogatiji za jedno materijalno sredstvo kad bude potreba nekoga ugostiti u župnoj dvorani.

DOTJERIVANJE ZVONIKA

Još u ožujku firma Zvone Franičevića je demontirala dotrajalu rasvjetu crkve sv. Stjepana, koja više nije bila u funkciji, već je samo nagrđivala izgled pročelja crkve. Električari su iz korpe brzo obavili ovaj posao prisjećajući se kako su istu rasvjetu stavljeni prije petnaestak godina za vrijeme župnika don Ilike Vuletića. Vlasnik firme je bio darežljiv: naplatio je tek manji dio cijene za ove radove, te mu se i ovim putem zahvaljujemo.

Ipak ostala je i dalje neuklonjena rasvjeta na zvoniku, jer je bila izvan dohvata korpe iz koje su električari obavljali svoj posao. Bilo je potrebno angažirati alpiniste da i taj zadnji dio rasvjete uklone. Čekajući povoljne vremenske uvjete pronađena je firma Ivana Kovačića iz Kučića koja obavlja radove na visini, uglavnom rušeći dotrajale dalekovodne stupove. Pristali su odraditi posao te je od njih naručeno: osim skidanja rasvjete sa zvonika, i zamjena zahrdanih penjalica s novim od nehrđajućeg metala, zamjena zardalog gromobranskog vodiča novim od nehrđajućeg materijala i ugradnja malih vrata za reviziju na južnom krovu zvonika koja su do sada nedostajala. Sve ovo je odraćeno u svibnju mjesecu.

ČIŠĆENJE MASLINIKA

Već četiri godine rastu novozasađena stabla maslina na župnom zemljишtu "Banje". Ove još slabašne biljčice su se našle okružene visokim korovom. Bilo ih je potrebno oslobođiti. Tog dana 16. svibnja pojavio se lijep broj "osloboditelja" koji su radeći dobar dio dana, uspjeli dotjerati maslinik u oku ugodno stanje. Zahvaljujem svima koji su se odazvali radnoj akciji, a posebno Rozariju Ivancu čiji organizacijski doprinos je bio posebno značajan.

NABAVA NOVIH KLUPA U CRKVU GOSPE KARMELE

Za vrijeme župničke službe mog prethodnika don Marina Barišića lijepo je obnovljena crkvica u Solinama. Tako dotjerana trebala je i nove klupe. Naručili

smo ih od stolara Ante Lapića iz Žepča, koji je već uspješno opremio nekoliko crkava u našoj Nadbiskupiji. Prilagodivši dimenzije i oblik ograničenom prostoru crkvice Gospe od Karmela, ovaj obrtnik je napokon u mjeseci lipnju isporučio klupe izrađene od pune hrastovine. Čime je još unaprijedjen izgled i funkcija ove naše male i prelijepo crkvice.

OGLASNE PLOČE

Odmah po dolasku u župu zamijetio sam kako nedostaje prikladan prostor za oglašavanje. Nakon dužeg razmišljanja kako osigurati takav prostor bez nagrđivanja pročelja naših vrijednih crkvenih građevina, došao sam na ideju da to budu samostojeće oglasne ploče s unutrašnjim osvjetljenjem. Tražeći pravog izvođača za ovaj posao preporučen mi je jedan obrtnik koji je ponudio kvalitetan materijal i privlačan dizajn, te pošten ugovor. Nažalost uslijedila su mnoga odgađanja izvršenja ugovora, a kad je do nje napokon došlo otkrili su se mnogi detalji manjkave izrade. U konačnici: materijal je kvalitetan, izgled dobar pa će uz neke naknadne dorade dvije oglasne ploče služiti svojoj svrsi. Ne želeći praviti negativnu reklamu izvođaču radova ovdje ne spominjemo njegovo ime.

POPRAVAK I UNAPREĐENJE ELEKTRO INSTALACIJA U I OKO CRKVE SV. STJEPANA

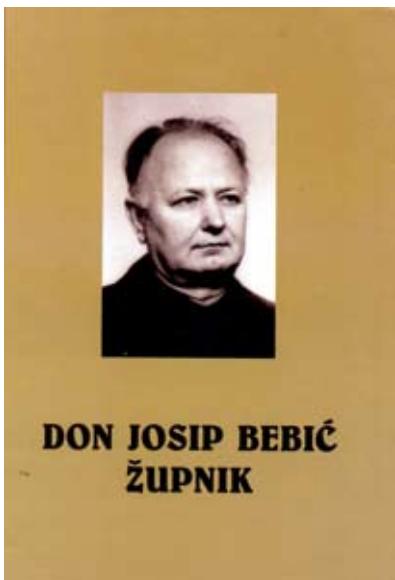
Podna rasvjeta pristupa crkvi sv. Stjepana već duže vremena nije funkcionalna. Uzrok se pokušalo otkloniti nekoliko puta. Uvijek s kratkotrajnim uspjehom. Želeći ovaj put izvesti trajan i temeljit popravak, zatražio sam preporuke o dokazanu izvođaču. Član pastoralnog vijeća Petar Ursić je imao dobro iskustvo s radom domaćeg električara Drage Ivanca. Zato je on i angažiran te je izvršio popravak rasvjete u prilaznom putu kao popravke i dorade još nekih rasvjetnih mesta u crkvi i oko nje. Građevinski dio je obavio Zvonko Mikulić, a neke radove u kamenu Bogomir Šošić i Marin Jakir, kojima se zahvaljujem na po dvije dnevnice uložene u ovaj posao.

ZAMJENA ISTOČNIH PROZORA NA CRKVI SV. JURE

Kada se poduzme obnova nekog objekta i radovi se okončaju, taj objekt zablista novim sjajem. Ali ako je nešto nedovoljno kvalitetno izrađeno, ubrzo taj dio propadanjem počne narušavati cjelinu i ostale radove koji su dobro napravljeni. Upravo se to dogodilo u crkvi sv. Jurja na groblju. Istočni prozori nisu bili dovoljno kvalitetni da zadrže udar kiše s istočnim vjetrom, koji je na tom predjelu iznimno jak. Zato je bilo potrebno izmijeniti te već istrunule prozore i zamijeniti ih novim koji će moći odoljeti udaru nevremena. Krajem listopada poduzetnik Ivo Josipović iz Baške vode ugradio je nove prozore i impregnirao istočnu fasadu crkve

vodoodbojnom impregnacijom. Ipak, ostalo je još izvršiti određena poboljšanja da bi se osigurala potpuna nemogućnost ulaska vode a onda ćemo izvršiti bojanje zida koji je uslijed vlage nagrđen.

KNJIGA “DON JOSIP BEBIĆ – ŽUPNIK”

Don Josip Bebić u Brelima, 7. 11. 1971.

Don Josip Bebić je vršio službu župnika u Brelima Donjim od 1963. do 1973. godine. Njegova nećakinja Matija Maša Vekić je pripravila i tiskala knjigu o životu i djelovanju ovog svećenika. Knjiga ima 208 stranica od kojih 22 stranice izravno obrađuje njegov rad u Brelima. Vjerujemo da će ova knjiga biti zanimljivo štivo mnogim osobama u našoj župi, a naročito starijima koji su poznavali pokojnog don Josipa.

Potradio sam se nabaviti ovu knjigu u pretplati pa je zbog toga u župi možete nabaviti po nižoj cijeni od prodajne. Cijena knjige s popustom je 40 KN.

Vaš župnik
don Mate Škarići

ČESTITKE

Svim župljanima župe Brela i svim ljudima
dobre volje želimo
Blagoslovjen Božić i sretnu Novu Godinu!
Vaši:

župnik don Mate i časne sestre

Božićna noć puna čarolije neka Vam dušu
topljinom vječno grijе i srce mirom ovije.
Sretan Božić i Novu 2010. godinu
od srca Vam žele

djelatnici TZO Brela

Neka se pred Vama otvori put, neka vjetar bude iza
Vaših leđa, neka Vas prate samo ljubav i sreća, a Isus
neka Vam bude zaštita najveća. Blagoslovjen Božić
i sretnu Novu 2010. godinu

žele Vam
djelatnici OŠ Dr. Franje Tuđmana

Zvjezdano nebo noćas blista i svi slavimo rođenje
Krista. Na nebu sjajni mjesec se zlati, Božji
blagoslov neka Vas prati. Sretan Božić i Novu 2010.
godinu žele Vam
djelatnici Općine Brela

Sreća, ljubav, zdravlje i veselje – to su za Vas naše
božićne želje. Dobrota nek vam bude najveća kra-
sota, sretan Božić želi Vam

uredništvo Kamenog života!

PASTORALNI ŽIVOT ŽUPE

KRŠTENI:

1. ANDREA FILIPOVIĆ, r. 2. II. 2009.; kći Floriana i Dražane r. Ravlić, krštena 19. IV. 2009.
2. STIPE URŠIĆ, r. 2. I. 2009.; sin Marina i Danijele r. Čuljak, kršten 19. IV. 2009.
3. ANASTAZIJA KESIĆ, r. 25. XI. 2008; kći Robertina i Angeline r. Zelić, krštena 26. IV. 2009.
4. FILIP STIPE EMERY, r. 14. I. 2009.; sin Charlesa Pritcharda i Danijele r. Zelić, kršten 12. VII. 2009.
5. IVANA JAKIR, r. 6. VIII. 2009; kći Sania i Tonkice r. Generalić, krštena 27. IX. 2009.
6. ANTEA TOMAŠ, r. 10. VIII. 2009.; kći Ante i Erne r. Jurić, krštena 18. X. 2009.
7. JOSIP ŠOŠIĆ, r. 17. VII. 2009; sin Krinoslava i Angele r. Batošić, kršten 15. XI. 2009.
8. IVANO RIBIČIĆ, r. 8. IX. 2009; sin Romana i Gorane r. Bašković, kršten 29. XI. 2009.

NAPOVJEĐENI I VJENČANI:

1. TEOMIR IVANAC & SENKA VISKOVIĆ, vjenčani 25. travnja 2009. u crkvi Kraljice Mira, Makarska.
2. ANTE ČALJKUŠIĆ & SANJA BAŠKOVIĆ, vjenčani 3. listopada 2009. u sv. Jeronima, Veliko Brdo.

UMRLI:

1. ANĐELKA BEKAVAC pok Stjepana; r. 13. X. 1942., umrla 22. III. 2009.
2. NEDE RIBIČIĆ ud. Ivana; r. 22. XII. 1928., umrla 30. III. 2009.
3. BOŽIDAR JOZIPOVIĆ pok. Ljube; r. 7. XII. 1952., umro 1. IV. 2009.
4. MARIJA MAKJANIĆ ud. Tonia-Ante; r. 2. VII. 1917., umrla 7. IV. 2009.
5. NIKICA ŠOŠIĆ ud. Vice; r. 4. X. 1914., umrla 13. IV. 2009.
6. MARIO STANIČIĆ sin Ante; r. 4. V. 1965., umro 24. IV. 2009.
7. NEDJELJKO RIBIČIĆ pok. Petra; r. 14. X. 1934., umro 13. VIII. 2009.
8. DANA ZELIĆ kći Marina; r. 11. III. 1959., umrla 4. X. 2009.
9. JELKA JAKIR ud. Marinka; r. 24. XI. 1924., umrla 16. X. 2009.
10. MARKO JURIČIĆ pok. Vice; r. 1. XII. 1924., umro 16. X. 2009.
11. IVO BEKAVAC pok. Joze; r. 16. III. 1943., umro 20. X. 2009.
12. IVAN ŠOŠIĆ pok. Stipe; r. 6. V. 1936., umro 8. XI. 2009.
13. MILICA RAOS ud. Ivana; r. 23. VI. 1919., umrla 12. XI. 2009.

BLAGDANSKI RASPORED

***** DOŠAŠĆE *****

SRIJEDA – 16. prosinca

- Od 9⁰⁰ isповјед старијих и болесних.

ČETVRTAK – 17. prosinca

- U 15³⁰ božićna sv. isповјед за све, у župnoj crkvi i u Solinama,
(poslije isповједи следи sv. Misa).

NEDJELJA UOČI BOŽIĆA – 20. prosinca

- U 19⁰⁰ ure klanjanja za mlade i mogućnost isповједи.

PONEDJELJAK – 21. prosinca

- Božićni koncert zbora medicinskih sestara iz Splita u 18⁰⁰.

BADNJAK

ČETVRTAK – 24. prosinca

- Misa polnoćka u 24⁰⁰.

***** BOŽIĆ *****

(petak, 25. prosinca)

- Sv. Mise u 9⁰⁰ i 11⁰⁰ sati.

***** SV. STJEPAN PRVOMUČENIK *****

(subota, 26. prosinca)

- Sv. Mise u 9⁰⁰ i 11⁰⁰ sati.

(Poslije sv. Mise u 11⁰⁰ sledi tradicionalni "BOŽIĆNI KONCERT" Breljanske glazbe.)

***SVETA OBITELJ ISUSA,
MARIJE I JOSIPA***
(nedjelja, 27. prosinca)

- Sv. Mise u 9⁰⁰ i 11⁰⁰ sati.

NEVINA DJEČICA
(ponedjeljak, 28. prosinca)

- Sv. Misa u 10⁰⁰ u crkvi sv. Jure, a potom u 11⁰⁰ počinje blagoslov obitelji po uobičajenom rasporedu.

*** STARA GODINA ***
(četvrtak, 31. prosinca)

- Sv. Misa zahvalnica sa “Te Deum” u 16⁰⁰ sati.

***SVETKOVINA SVETE
BOGORODICE MARIJE - NOVA GODINA***
(petak, 1. siječnja 2010. Godine Gospodnje)

- Sv. Mise u 9⁰⁰ i 11⁰⁰ sati.

****** BOGOJAVLJENJE –
SVETA TRI KRALJA ******
(srijeda, 6. siječnja)

- Sv. Mise u 9⁰⁰ i 11⁰⁰ sati.
(Blagoslov vode)

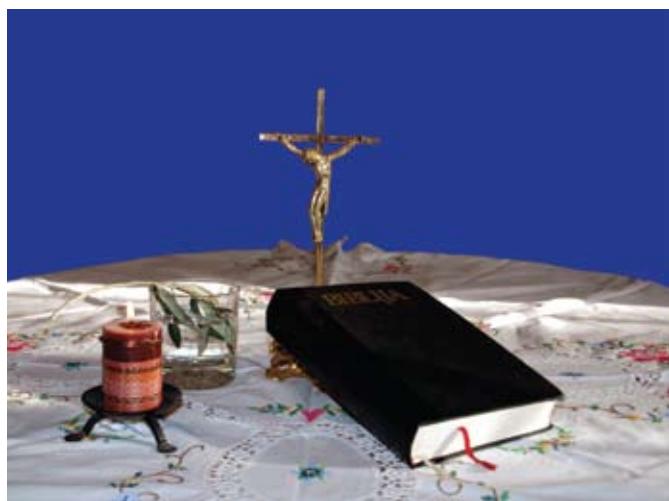
Sve dodatne informacije možete dobiti na broj telefona: **618-618** ili mobitela: **098 180 25 14**.

Sva župna događanja možete pratiti na internet stranici
www.opcina-brela.hr

BLAGOSLOV OBITELJI

ŠTO JE BLAGOSLOV OBITELJI?

Blagoslov je sakramentalij. To je dakle čin koji možemo osjetiti vidom, sluhom, opipom i mirisom, ali označava nevidljivu stvarnost, to jest Božju zaštitu i prisutnost u domu vjernika.

Za razliku od sakramenata koje je ustanovio Isus Spasitelj osobno, blagoslov obitelji, kao i ostale sakramentalije, ustanovila je Crkva.

Obitelj koja prihvaca i moli blagoslov je dakle ona obitelj koja se priznaje katoličkom i koja tim činom potvrđuje da na Bogu želi utemeljiti svoju obiteljsku sreću.

Ona obitelj koja ne želi, ili odbija, blagoslov tim činom iskazuje da ne pripada katoličkoj Crkvi pa dakle ni konkretnoj župnoj zajednici.

PRAKSA U NAŠOJ ŽUPI

Slijedeći dosadašnju praksu najavljujem slijedeći raspored redovitog blagoslova obitelji:

PRVI DAN: 28. XII. 2009., ponedjeljak, Nevina dječica

Misa u crkvi sv. Jure u 10⁰⁰ sati. Početak blagoslova oko 11⁰⁰, od groblja prema magistrali. Ulice: Gornji Kričak, Svetog Jurja, Breljanska cesta od restorana "Brela" do Krička, Bili Brig.

DRUGI DAN: 29. XII. 2009., utorak

Misa u crkvi sv. Stjepana u 8⁰⁰ sati. Početak blagoslova oko 9⁰⁰, od crkve prema Jakiruši i nazad uz more. Ulice: Put Luke, Put Počivala, Jakiruša, Jardula, Podcrkavlje.

TREĆI DAN: 30. XII. 2009., srijeda

Misa u crkvi sv. Stjepana u 8⁰⁰ sati. Početak blagoslova oko 9⁰⁰, iznad crkve pa prema istoku i magistrala. Ulice: Zelići, Stjepana Radića, Stomarica (gornji dio), S. Radića (stari Šošići), Breljanska Cesta sa zapada do Krička, popodne: donji dio Stomarice.

ČETVRTI DAN: 31. XII. 2009., četvrtak, Silvestrovo

Početak blagoslova oko 9⁰⁰, Kričak ispod magistrale pa prema moru do kraja Podrača. Ulice: Stjepana Radića (početak ispod magistrale), Banje, Šćit, Podrače.

PETI DAN: 2. I. 2010., subota

Početak blagoslova oko 9⁰⁰, niz ulicu Bartola Kašića i nastavak Frankopanskom. Ulice: Bartola Kašića, Biokovska, ostatak Bartola Kašića i nastavak Frankopanskom do optilike kuće Milana Bekavca.

ŠESTI DAN: 4. I. 2010., ponedjeljak

Misa u crkvi sv. Stjepana u 8⁰⁰ sati. Početak blagoslova oko 9⁰⁰, nastavak Frankopanskom ulicom do hotela "Berulia", nazad ulicom Ivana Gundulića, do kuća oko Starog hrasta.

SEDMI DAN: 5. I. 2010., utorak

Misa u crkvi sv. Stjepana u 8⁰⁰ sati. Početak blagoslova oko 9⁰⁰, kuće oko Starog hrasta, Obala kneza Domagoja, Biskupa Biskupovića, početak Frankopanske. Završetkom blagoslova u Solinama još blagoslov obiteljskih kuća na magistrali uz granicu s Baškom Vodom.

OVAJ RASPORED JE ORIJENTACIJSKI I U SLUČAJU SPROVODA ILI NEKE DRUGE IZVANREDNE SITUACIJE BITI ĆE IZMIJENJEN!

1. Ako netko ne može biti kod kuće u najavljenou vrijeme blagoslova, može ostaviti ključeve svoga doma nekoj pouzdanoj osobi koja može tada primiti svećenika i njegove ministrante te zajedno s njima moliti Boga za blagoslov.

2. Ukoliko netko nema osobu u koju ima povjerenja, ili otisavši na put zaboravi ostaviti ključeve, može nazvati župnika i ostaviti svoju adresu i broj telefona pa će župnik sredinom siječnja obići i one obitelji koje su zatražile naknadni blagoslov.

3. Ako bi netko želio da njegov dom blagoslovi neki drugi katolički svećenik iz bilo kojeg razloga, rado ćemo to prihvati. Samo je potrebno da taj domaćin ili svećenik to jave župniku kako ne bi došlo do zabune.

NAPOMENE UKUĆANIMA

Sam blagoslov je nevidljivi dar Božji, te ga ne možemo vidjeti ni osjetiti. Ali možemo učiniti da naše ponašanje tijekom tog čina pokazuje kako želimo upravo to: zamoliti Božju pomoć, a ne nešto drugo, na primjer: zadiviti svećenika vratolomijama kućnog ljubimca. Upravo bi to činio netko tko bi prekidao molitvu pokazujući svećeniku kako njegov pas može učiniti neku vratolomiju.

NAPOMENE KOJE VAM MOGU POMOĆI

POŽELJNO JE:

- da svi nazočni ukućani složno mole i odgovaraju na zazive svećenika.

- da sam domaćin pripremi: blagoslovljenu vodu i ostalo kao na slici. (Ako to nije spremno do ulaska svećenika u kuću, bolje je ne stvarati nervozu potragom u zadnji čas. Svećenik sa sobom ima škropilicu za takav slučaj.)

- ugasiti radio i televiziju

MOĆ BLAGOSLOVA

Blagoslov obitelji, prihvaćen iskreno i u vjeri je moćno sredstvo zaštite obiteljskog doma od svakog zla. Blagoslov nikad ne gubi na snazi niti ga nestaje nakon godinu dana. Ali slabi i nestaje ga u domu gdje se psuje ili drugim grijesima suprotstavlja Bogu.

Blagoslov, štoviše, uopće neće koristiti ako je netko već prije u svom domu izvršio neki magijski obred i stavio ga pod zaštitu nekih drugih sila koje nisu od Boga, a toga se nije odrekao u isповijedi i nije odbacio predmete koji ga na taj čin podsjećaju.

Ovo se ne događa zato što bi Bog bio slab da pokaže svoju moć, već zato što pravi Bog ne čini nasilje nad intimom svojih vjernika. Ako Boga netko u svom srcu ne stavlja na prvo mjesto već to povjerava nekom lažnom božanstvu, On poštije to opredjeljenje te čeka na obraćenje čovjeka kako bi mu podario svoju milost.

Vaš župnik
don Mate Škaričić

CRTICA IZ VJERE I MORALA

RJEŠENJE PRIMJERA *Tko je bolji liječnik: Dr. A. ili Dr. B.?*

Ako ste mislili da je Dr. A. bolji liječnik, prevarili ste se.

Bolji liječnik od dvojice, iz našeg primjera u prošlom broju župnog lista, je Dr. B. Zato što je Dr. B. točno ustanovio o kojoj se bolesti radi i pravilno zaključio da će pomoći lijeka "jj" najviše naškoditi zdravlju pacijenta M. M.

Dr. A. se je u svemu tomu prevario. Možda nije bio pažljiv na predavanju kad je taj predmet studirao na fakultetu, a možda nije na vrijeme obnovio svoje stručno znanje nakon završenog fakulteta, možda nije ni mogao jer je bio prezaposlen radeći u nekoj siromašnoj bolnici. Svakako je njegovo medicinsko znanje zakazalo toliko da za posljedicu imamo smrt njegovog pacijenta: gospodina N. N.

Međutim, Dr. A. je bolji čovjek, jer je želio pomoći svom pacijentu. Dok je Dr. B. obični ubojica koji je smisljeno i djelotvorno ubio svoga pacijenta: M. M.

Obrazloženje primjera:

Ovaj primjer je koristan kako bismo shvatili kako "ono nešto" što nas čini boljim ljudima (pa makar gorim stručnjacima), nije neka vidljiva osobina, već nešto nevidljivo što se pokazuje kroz naša djela.

Kao što čovjek koji trenira nogomet, te puno puta nabija loptu, ne izaziva samo promjene na lopti koja se izlizuje sve više, već izaziva promjenu na samom sebi. Postaje bolji nogometaš, lopta ga sve bolje "sluša", a on sve manje griješi u igri. Isto tako čovjek koji mnogo puta ponovi djelo samokontrole i služenja bližnjemu postaje spretan, spreman i uvježban u činjenju dobra.

Za takvog čovjeka kažemo da posjeduje **vrline**. Vrline su dobre osobine čovjeka kao čovjeka (ne dakle kao liječnika ili stručnjaka bilo koje vrste). Jer postoji "dobar provalnik", on je dobar u svom zanatu: obijanju brava, ali mu to ne pomaže da bude dobar čovjek, dapače otežava mu. Zato ljudske osobine kao: marljivost, uslužnost, hrabrost, istinoljubivost, zahvalnost, darežljivost itd. zovemo vrlinama.

Nasuprot vrlinama imamo: **poroke**. Poroci su loše osobine čovjeka kao čovjeka. Ljudske osobine kao: škrtost, nezahvalnost, lažljivost, lijenos, itd. zovemo porocima jer nas čine gorim ljudima. Premda bi nam spremnost u lagaju mogla pomoći da postanemo bolji odvjetnici, na primjer.

Svi poroci su mane, ali nisu sve mane poroci:

Kad netko ima neku lošu osobinu znamo reći da ima **manu**. Ali ne čine sve mane čovjeka gorim čovjekom. Ako netko ima govornu manu, ili ako je stekne nakon sudara, on će biti gori govornik ali neće zbog toga biti gori čovjek. Zato je mucanje govorna mana a nije porok, dok je lažljivost i mana i porok.

Isus je kazao "*Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!*" (Mt 5, 48.) Svaki moralan čin, onaj koji u nama usavršava čovjeka je ispunjenje volje Božje, jer u nama izgrađuje vrlinu. A svaki nemoralan čin je grijeh jer upropastiava Božju sliku u nama.

don Mate Škaričić

MALO SMIJEHA I MUDROSTI

MISLI ZA DUŠU

- Bog daje hranu svim pticama, ali im je ne baca u gnijezdo. (Indijanska poslovica)
- Zahvalnost nije samo najveća od svih vrlina, nego i majka svima ostalima. (Ciceron)
- Čovjek mora biti dovoljno velik da prizna svoje pogreške, dovoljno pametan da od njih ima koristi i dovoljno jak da ih ispravi. (John C. Maxwell)
- Neuspjeh je prilika da ponovo pokušate mudrije. (Henry Ford)
- Bolje da vas mrze zbog onoga što jeste, nego da vas vole zbog nečega što niste. (André Gide)
- Možete vidjeti je li čovjek pametan po njegovim odgovorima, a je li mudar vidjet ćete po njegovim pitanjima. (Naguib Mahfouz)
- Kakva bi tišina nastala kad bi ljudi govorili samo ono što znaju. (Karel Čapek)
- Darežljivost nije kad mi daruješ nešto što ja trebam više od tebe, već ono što ti trebaš više od mene! (Halil Džubran)
- Svi smo mi djeca. Jedina razlika je u našim igračkama. (Ayrton Senna)

KAKO DOĆI U NEBO

Izmučena majka, čiji je sin uvijek izvodio nestasluke, konačno ga upita:

- Kako ti uopće očekuješ da ćeš doći u nebo?

Dječak je malo razmišljaо, a onda izvalio:

- Pa... utrčavat ću unutra-van, unutra-van i lupati vratima sve dok iznemogli sveti Petar ne kaže: „Za ime Božje, ili uđi ili ostani vani!“

MOLITVA ZAHVALE

Rabin obazrivo upita šestogodišnjeg dječaka:

- Znači, tvoja mama se svake večeri pomoli za tebe.
- O, da. – odgovori dječak kao iz topa. – Samo kaže: „Bože hvala ti što je konačno u krevetu“.

BOŽIĆ

*I bio je Čovjek-Bog,
I dobar i drag i blag!
Kud prošla je njegova stopa,
Rastao milinja trag.*

*I bio je Čovjek-Bog,
I lijep i svet i tih.
I svaka njegova riječ
Bijaše zvonak stih.*

*On življaše davno,
Al spomen je o njemu živa.
I mnošto o njemu zvijezda
Zemlji priču dariva.*

*O, čuva cijeli svijet
O njemu spomen čist:
Bio je čovjek, Bog i cvijet,
A zvao se Isus Krist.*

Jeronim Korner